

Jɔjɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí Isâ í dúgyá nə Jɔjɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí

Márkus ɲgə lwó cug múud mə Yésus. A ɲgə bul lwó nə Yésus ji sóol məsáal mə Zembî. Nyə á zə shú ikúl nə ilwonɲ byêsh, kú bul bə ɲji Oyúden.

Kəw áshúshwóógú di íí, Yésus nyə á fwo kə bwəma nə məkugulə shwéeshá shíd, a mú ka zə tééd byé ísəy. Márkus ɲgə bul lwó ɲkul mə Yésus, tééd nə ɲgələ jôw buud ná bwə bég nyə, kala nə mínjígúlá di, kumə nə ɲgələ yálushi buud məbwəs dî.

Kósomb kəw ábée á micilyá myé di, Márkus ɲgə lwó nda Yésus ɲgə kə bwəma nə minjugú ná, nə nda nyə é kə yə a nyiɲgə gwúm Yurúsəlem ná.

A kə wós Yurúsəlem bwə ɲgə lág nyə nda məma cî, a kə wíɲg búúd bwə á də sá mikus Mpáánzə Zembî wá; a mú bwəma nə zhíɲ á shwiy cínɲg (lúu 11 kə kumə 13).

Jɔjɔ Kéel mə Márkus ji ná, wó ká shîn lɔ dwo, wo məm nda ɲjwú ozimbi á mwâ Róma ná: «Yésus á Nazarêt nyə á bále mpu bə Mwân mə Zembî.»

Cúndá mə Yuánes Nduu-buud

(Mat 3.1-6, 11-12; Luk 3.1-6, 15-18)

¹ Mətéédulé mə Jɔjɔ Kéel mə Yésus-Krîst, *Mwân mə Zembî wə móga:

² Námə nda jisə cilyá kálaad mə Izayî *muud micúndá dí ná, ná:

1:1 15.39; Heb 2.3 **1:2** Mal 3.1; MmN 23.20; Mat 11.10; Luk 1.76; 7.27

Dugí! Mee mə zə kənd mbwiingye lân waamá
nə a kág wo shwóg kə kwambulə wo zhií.

³ Jísə kál mə múúd ηgə cúndə shí a shwéeshád yé,
a ηgə ci ná: «Kwambuləgá zhií mə Cwámba,
bí sá íkwûη byé nə səndôη.»

⁴ Nə ndeé Yuánes Nduu-buud nyə á zə cúwo shí a
shwéeshá dí, a mú ηgə cúndə nə buud bwə céndúg
mitédúgá, bwə zə duwan, Zembí yílúg misəm myáη
lámúd.

⁵ Ntó, buud ó shí á Yudéa nə bəηηg wâ Yurúsalem
bêsh bwə á dɛ kə nyádí, kə dɛ magulə mísəm myáη
tâm buud. Yuánes mú dɛ duu bwo ηgwɔɔ Zhurdê dí.

⁶ Káándə Yuánes nyə á dɛ bwáád yí í á bə síyá nə
mimyoɔ mí *shamô, kandá yé á kug nə kúúdu cúdu.
Nyə á dɛ də ikájalá nə kwaan.

⁷ Nyə á dɛ cúndə ná: «ηgwól múúd ηgə zə mə mpásə,
a jɪ nə mpífə cɔ mə. Nda mee, mə ampíyáyé nə mə
kúdwág shí, ciny nyə mikwoolú mí mánηwub.

⁸ Mee ηgə duu bí nə məjúwó, njɪ nyɛ mə bá duu bí nə
Nkékê Shíshim.»

Yésus mə zə duwan
(*Mat 3.13-17; Luk 3.21-22*)

⁹ Mwôw məηηgâ dí, Yésus mú zə wóós, a ηgé wú
Nazarêt, shí a Galilê; Yuánes mú zə duu nyə Zhurdê.

¹⁰ Í mú zə bə nə, Yésus mə shîn duwan, a ηgé cúwo
wú məjúwód íí, a mú dúg jon mə bâη, Shíshim mə
Zembí mú ηgə shulə nda faf, zə ji nyə nyúúlád.

¹¹ Kál mú cúwo wú jon dí ná: «Wo wə Mwân
waamá alâm. Lâm wâm wêsh wúsə wódí.»

*Sátan mə bwówələ Yésus
(Mat 4.1-11; Luk 4.1-13)*

¹² Ntós, ja Yésus nyə a shîn duwan ntúni yí, kú námə bwey, Shíshim mə Zembî mú cíndal kənd nyə shí a shwéeshád.

¹³ A mú kə já wu mwôw məwûm mənô, *Sátan ηgə bwówələ nyə. Bənnə ocúdu ó anyinyaanə wə bwə á da ji, *wəéngəles bwə ηgə sêy nə nyə.

*Yésus mə tééd jówələ ómpwítn
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Bwə á ka wá Yuánes mímbwug dî. Yésus mú gwág, a mú kə Galilê, kə ηgə cúnda Jǝǝ Kéél mə Zembî.

¹⁵ Nyə ná: «Fwála í má wóós. Faan mə Zembî í mú kúnə-kúnə, céndúgá mitádúgá! *Magələgá Jǝǝ Kéél!»

¹⁶ Dúl jwów, Yésus ηgə cǝ ncindye mən̄ m̄ Galilê, nyə a dág Shímun bá mínyəñə yé Andrê, bwə ηgə wusə wód májúwód. Bwə á da julə oshû nə məwód.

¹⁷ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bəgá mə, mə é sá ná bí dág julə búúd.»

¹⁸ Námə cé nə cé bwə mú lúgə məwód, bə nyə.

¹⁹ Ja bwə mə ηwá shísh shwóg yí, Yésus músə nyingə dág Zhâk bá mínyəñə yé Yuánes, bwân ó Zhébedé, bwə njúl námə byóólúd, bwə ηgə kwambələ məwód.

²⁰ Cé nə cé a mú námə jów bwo. Bwə mú lúgə sóñgá wán Zhébedé bənnə osól ó másaal byóólúd, bə nyə.

*Yésus mə lwóyá ηkûl ijwúga
(Luk 4.31-37)*

21 Bónòŋ bwé mú kə Kapernawûm. Yésus mú fwo kə nyíi *mpáánzé mínjígúlá jwôw lú Sábaad, kə yə búúd minjígúlá.

22 Buud bwé mú bul káam mbií nyə á ηgə jígúli yí, nəcé nyə á ηgə jígúli nə kéénd, kú bæ nda *Oyígúli ó máççə.

23 Cínəŋg mpáánzé mínjígúlá dí, ηgwólúgá múúd nyə á bæ nə bów-bôw shíshim í də lwáfulə nyə. Cé nə cé a mú kîm ná:

24 «Yésus, muud Nazarêt! Shé bəŋ nə iney? Ye wo ámə zə jaŋgələ sə? Μεε mə mpú wo. Wo wə féeshá múúd má Zembî.»

25 Yésus mú ηkáánd nə jamb. Nyə nə dwo ná: «Fadug mpu! Wúg múúd éne nyúúléd!»

26 Bów-bôw shíshim wəəŋgú í mú juŋg múúd éne nə ηkulû, í kîm məma ηkwiimbyê ná ndeé wóós tóón.

27 Buud bəsh bwé mú bul káam, bwé ηgə nyímbəla ná: «Jáyé ga? Míga mínjígúlá mí má bæ gúgwáan ə! Nə məma kéénd! A ká námá lás, təə ibów-bôw míshíshim mí ηgə bəle sá nyə məgwág!»

28 Jíná dé í mú jwə ləəm á Galilé wəsh dí.

Yésus má lwag ncúlyá mimbâl

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

29 Yésus bənòŋ Zhâk nə Yuánes bwé mú zə wú mpáánzé minjígúlá, kə Shímun bá Andrê dí njów.

30 Í á bæ, Shímun cii yé á mudá mbwúg shí, ayòŋ nə yòŋ má bií nyə. Bwə ka ləel jaaw Yésus námə nji bwə á nyíi njów yí.

31 A mú shísh mudá kúnə-kúnə, bií nyə mbwəd, təl nyə tətəlî, ayòŋ nə yòŋ mú shwal shîn. Mudá wəəŋg mú zə tééd séyúlə nə bwo.

32 Mpwó-kugú shí, buud ó ηgwála bwé mú zə nə mimbêl myêsh nyédí, tɔɔ mimbêl mí májamb.

33 Ntó bwé mú zə ηkúndəw mpumbéd né jəd.

34 Cínəηg Yésus mú lwag zhwog mimbêl mí á bə nə məbwas mímbíí mímbíí myá, myêsh mí yâ. A yîl námə zhwog buud məjamb, a kú bíd né májamb məəηgú má lásúg, nəcé má á ηgə mpú nyə.

*Yésus ηgə jaaw Jəjə Kéél Galilê
(Mat 4.23; Luk 4.42-44)*

35 Ntó, ná mpámán mpámán, jwôw kú fwo sâη, Yésus mú zə wɔɔl, wóos tóón, kə gúl kúl í á shígé bə nə buud yí, kə jəgəla nə Zembí.

36 Nyə ηgé ná jəgəla wu, Shímun bənêη bóól *ómpwíín bwé mú kə sɔ nyə.

37 Ja bwé má kwey nyə yí, bwé mú ci nə né ná: «Buud bēsh, bwé ηgə sɔ wo.»

38 Ntó Yésus mú ci nə bwo ná: «Inkyenâ! Shé kэг mósól mánd mäsə wa mákoogú məkoogú má! Má jəlá nə cúndə námə Jəjə Kéél wu, nəcé sâ jəəηg wə má á zə sá yí.»

39 Ntó a mú kə shí á Galilê nyéshəd, kə ηgə cúndə *mámpáánzə má mínjígúlá má *Oyúden dî, nyə ηgé yîl buud məjamb.

*Yésus má lwag zúzaamə
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)*

40 Wúl zúzaamə í á ka zə wə Yésus, zə kúd məbwəη shí, téég nyə məbwə, ci nə nyə ná, «ηkí wó magələ wo je lwag mə, nyúúl bə mə né səndôη.»

41 Yésus mú gwág nyə ɲkúnkwon, nyə séém̄b mbwê, kún̄ya nə né. Nyə ná: «Mə magulə. Nyúú! í bág wo ná səndôɲ!»

42 Cé nə cé jəɲgâ zaamá í mú shîn múúd éne nyúú!íd. Nyúul í mú bæ nyə ná səndôɲ.

43-44 Yésus mú báásulə nyə, a ɲgə ɲkáánd ná: «Ci wo kú jaaw múúd sâ í má s̄y yí. Yidagú kə lwágulə fada nda wó músə ná, wo ka wá sâ Moyîz nyə á ci yí shú yálúlə wó má yâl ni. Bwə mpúg ná wo mú mpwogé.» Cé nə cé nyə mú nyiɲg muud éne.

45 Yésus nyə á tɛem báásulə muud éne ntáni, muud éne nyə á kə ɲgə jaaw lân wəɲgâ kúl jêsh, a ɲgə bán̄gula nə sâ í á s̄y nə nyə yí. Sâ jəɲgâ wə Yésus nyə a shígé ná kwo bæ nə ɲkul ná a nyíig wúl ɲgwəla dí buud bwə ɲgə dúg nyə yí. Nyə á shwal də ji ɲji íkúl búúd bwə á shígé də bæ yí. Buud yidá də wú íkúl íkúl, də zə kwey nyə cínəɲg.

2

Yésus mə lwag mbúmbwúgá (*Mat 9.1-8; Luk 5.17-26*)

1 Mpásə baalé mwôw, Yésus mú nyiɲgə zə Kapərnawûm. Buud bwə mú zə mpu ná a ji cínəɲg ɲjów.

2 Bwə mú zə sɛɛɲgya áncuncuma, váál á nə kú nə təw cé kuú tóón balánda dí. Yésus mú ɲgə bwiɲg bwo Milésá mí Zembî cínəɲgá.

3 A ɲgə bwiɲg ntáni, bóól búúd onô bwə mú zə nyádí, bwə ɲgə ɲkêny mbúmbwúgá.

4 Bwə á shígé dúg kúl bí nə ɲkul cə nə mbêl wáɲ yí nəcé buud bələ áncuncuma. Bwə mú kə cúwo luun

kwáminú ná bæendyá nə kál Yésus nyə á bæ yí, bwá mú shul mbúmbwúgú wáŋ cínəŋg. ⁵ Yésus mú dúg ná buud bəəŋgú básə nə fwámé búgá, a mú ci nə mbúmbwúgú ná: «Mwân waam! Mə má juu wo nə *misám myô!»

⁶ Í njúl ná bóól *Oyíguli ó máccəə bwá á bæ cínəŋg bwá njúl shí, bwá ŋgə lás mílâm dí ná:

⁷ «Nəcé jí múúd éne mə mpú lás ntáni yí? A ŋgə *lás nə Zembî bwaasúlə mpu. Zə ŋgwól jí nə ŋkul juu búúd misám myéd kwəŋ Zembî nyəméfwó yé?»

⁸ Yésus mú lælé mpu sá bwá á ŋgə lás bwádí mílâm dí yí. A mú ci nə bwo ná: «Nəcé jí bí ŋgə lás ntáni bídí mílâm dí yí?»

⁹ Jí í búl bæ kúnə-kúnə? Ye cílə nə mbúmbwúgú ná: «Mə má juu wo nə misám myô», ye cílə nə nyə ná: «Wəólúg wo ŋwág taŋú gwô, wo kyéyug?»

¹⁰ Má ka cəel ná bí mpúg ná *Mwân mə Múúd jí nə ŋkul ijwúga ná a juu búúd nə misám myáŋ wa shí.» Nə ndéé a mú ci nə mbúmbwúgú ná

¹¹ «Má ci nə wo ná wəólúg, wo báágúg taŋú gwô, wo nyíŋgəg, kə njów».

¹² Cé nə cé, muud wəəŋgú mú wəól, báág taŋú jé, kyey buud bəsh bwá ŋgə dúg. Bəsh bwá mú ŋgə káam, bwá mú yə Zembî gúmá, bwá ná: «Sə abwélé dúg gúlúgá sá ntúga!»

Yésus má jôw Lévi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Mpúsə cínəŋg, Yésus mú nyiŋgə kə ŋgeé mən, áncuncuma buud ŋgə bə nyə, a ŋgə jíguli bwo Milású mí Zembî.

¹⁴ Nyə ŋgə kyey, a mú dúg Lévi, mwân má Alfê,

ηγά sêy wú bwá dɛ jána ótóra wá. Yésus mú ci nɛ né ná: «Bɛg mɛ.» A mú tɔw, bɛ Yésus.

15 Í á ka zɛ bɛ ná, Yésus njúl Lévi dí ηjɔw a ηγά dɛ, zhwoɔg oηwenye ɔ tóra nɛ bóól ósól ó mábɔw bwá mú námá zɛ, bánɔη nyɛ nɛ ompwíín bé zɛ dɛ, nɛcé mimbíí mi búúd myɔɔηgú ηkí bulya mí á ηgɛ bɛ nyɛ.

16 *Oyígali ó máccɛɛ bwá á bɛ *Ofarizyêη wá, bwá á bɛ námá cínɔηg. Bwá mú dúg ná Yésus ηgɛ dɛ kul ηgwúd nɛ ósól ó mábɔw nɛ oηwenye ó ótóra. Bwá mú jí ómpwíín bé ná: «Nɛcé jí á ηgɛ báɛ dɛ nɛ oηwenye ɔ tóra nɛ bóól ósól ó mábɔw yí?»

17 Yésus mú gwág sâ bwá á ηgɛ ci yí. Nyɛ mú ci nɛ bwo ná: «Mikanz dí mí dɛ jii jwɔwɔda, í dɛ bɛ mímbêl. Mɛ a shígé zɛ jɔw ótátɛlí ɔ búúd. Mɛ á yida zɛ jɔw ósól ɔ mábɔw.»

*Ici í idâw na mɛηgul
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-38)*

18 Ompwíín ó Yuánes bánɔη Ofarizyêη, bwá á ηgɛ ci idâw yálɛ Zembî gúmá. Buud bwá mú ka kɛ jî Yésus ná: «Nɛcé jí ómpwíín ó Yuánes bánɔη *Ofarizyêη bwá ηgɛ ci idâw yálɛ Zembî gúmá, wɛɛ bwô bɛη kú ci yí?»

19 Yésus mú bɛsa nɛ bwo ná: «Ja múúd má ηwa bâ yí, a tâl zâη, a jɔw óshwá bé; ye oshwá bé bwá yidá zɛ nɛ mɛɛy lámúd bánɔη muud bâ bwá njúl kúl ηgwúd? Mbê. Té wêsh bánɔη muud nyó á mɛ ηwa bá yé búúsá yí, bwá cúgé nɛ ηkul ci dálɛ.

20 Njî mósól mwôw má ηgɛ zɛ, bwá bá yîl bwo muud bâ yí. Mwôw mɛɔηgú dí ó óshwá bé bwá ka bá ci idâw yí.

21 Mpugá ná bwé ádé ηwa kúl káándá ágúgwáan* kə wá bágá bwoodú káándéd; bágá dɔɔŋg í é bá juli, í t̄aw, í yida bweeg luun la káándá.

22 Ntó námá, muud cugé nə ηkul ηwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad†, wáan í é bá sá ná lenya í búndúg, nə wáan nə lenya byêsh ntáma. Í j̄i ná bwé dúg wá wáan ágúgwáan í lenya í ágúgwáanud.»

*Yésus nə m̄ɔɔɔ m̄ə Sábaad
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)*

23 Í á wóós dúlúgá jwôw lú Sábaad dí ná Yésus bənôη ompwín bé bwé á ηgə lína ifambó í *blé, ompwín bwé mú ka ηgə búgə mikəŋg mí blé.

24 Ná ndeé, bóól *Ofarizyêη bwé mú ci nə Yésus ná: «Dúgúg, nəcé jí ómpwín bwô bwé ηgə sá s̄a m̄ɔɔɔ m̄ə amágúláyé ná muud sáág jwôw lú Sábaad yí?»

25 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ye bi afwóyé bwelɛ l̄ɔ s̄a *Dávid nyə á sá ja íd̄u w í á fúfə nyə bənôη buud bé bwé ηgə gwág zha yí?

26 Ná nyə á kə nyíi banda *mátúnuga dí Abiyatar njúl Ajəláci á ofada, kə bále də íb̄uléd í á bə ci shú yélə Zembî gúmá a yə námá búúd bé bwé də námá; í njúl ná m̄ɔɔɔ m̄ə də ci nə n̄j̄i ofada wé bwé dúg də byo.»

27 Yésus mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Zembî nyə á t̄əl jwôw lú sábaad shú m̄ənywa m̄ə múúd. Nyə á shígé kwambulə múúd nəcé jwôw dɔɔŋgú.

* **2:21** Na ji kúl káándá í afwóyé kə m̄ájúwó ná ndeé í juli yí. † **2:22** **lenya:** Oyúden bwé á də sá lenya nə kúúdu cúdu. **2:23** Mbá 23.25 **2:24** MmN 20.8-10 **2:25** 1Sa 21.2-7; 22.20; Ləv 24.5-9 **2:27** Mbá 5.14 **2:27** Mat 12.1-14; Luk 13.10-17; 14.1-6; Yuá 5.1-18; 7.21-24; 9.1-16

28 Ntó ji ná, *Mwân mə Múúd ngə námə jwú nə məcɛɛ mə Sábaad.»

3

*Yésus mə lwag búúd jwôw lá Sábaad
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Yésus mú nyiŋgə kə nyí *mpáánzə mínjíígúlá. Ngwól múúd nyə á bə cínəŋg nə mbwê í mə shîn shwáám̄b.

² Bóólúgá búúd bwé á bə námə cínəŋg, bwé ngé fáf ná ka Yésus nyə é lwag múúd wəŋgû jwôw lá Sábaad. Nyə ká sá ntó, bwé kə shwéman nyə.

³ Ntó Yésus mú zə ci nə muud á mbwê shwáám̄búla ná: «Tówúg tútəlí na tām buud!»

⁴ Yésus mú jí búúd bwé á bə mpáánzə wá ná: «Məcɛɛ məshé mə magulə ná jí í síyúg jwôw lá Sábaad? Ye ná sá sáág mən̄ywa, ye ná sá sáág məbôw, ye ná sá cúgug buud, ye sá gwúg?» Bêsh bwé mú jí ná kufug!

⁵ A mú cing mpwóombú ngə dúg bêsh nyádí mákoogú, nə mpimbə nəcé nyə a dúg ná básə ŋkí lal milúu. A mú ci nə muud á shwáám̄búla mbwê ná: «Kwéégúg mbwê.» A mú kwéégúg mbwê, í mú bə mpwogé.

⁶ Ofarizyên bánəŋ buud wâ gwoŋg í á də ságusə ijwûga í Herod yí, bwé mú ntâg wóós tóŋn, kə sá shwushwaga, sɔlə zhíí ná bwé cɛɛlə Yésus shwiy.

*Buud bwé zə wə Yésus áncuncuma
(Mat 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)*

7 Yésus bónɔŋ *ómpwíín bé bwá mú wú cínɔŋg, kə m̄ɔŋ, buud bwá ŋgá bɛ nyə áncuncuma. Búga wú shí á Galilê, bóólúgá wú shí á Yudéa,

8 búga wú ŋgeé ŋgwála Yurúsalem, bóólúgá wú ləəm Idume, bóólúgá wú cínú Zhurdê, bóólúgá wú kúná-kúnə nə miŋgwála myâ Tir nə Sidon. Buud bəɔŋgú bwá á ŋgá bɛ nyə áncuncuma ntó nəcé bwá á ŋgá gwág isâ byêsh nyə á ŋgá sâ yí.

9 Nyə a ka ci nə ompwíín né bwá bwíígúg nyə ŋkúmba bíbyóól, nyə é də ji cínɔŋg cwû ncúlyá buud óni bwá nda shúsə nyə.

10 Nəcə í á də bə ná, nda nyə á də lwag zhwog buud ná, buud bêsh bwá á bə nə məbwas wá bwá á ŋgá shwɔ nə bwá kúnyá nə nyə.

11 Bów-bôw míshíshim* mí á ka dág Yésus, mí mú kə wusə mányúúl nyádi shí mákuú, mí ŋgá k̄im ná: «Wə wá Mwân má Zembî.»

12 Nji Yésus mú mpu báásulə myə né mí kú bwelə sá ná buud bwá mpúg mbii váál múúd á jísá yí.

*Yésus mə féesh búúd ɔ lwámá bé
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)*

13 Yésus mú wú na, kə bád mbúbmbúnéd. A mú jôw búúd nyə á cɛel wá. Bwá mú kə nyádi.

14 A mú féesh búúd wûm nə óbá, gwiid bwo ná *buud ɔ lwámá bé, né bwá də námə bə nyádi koogá, a də kənd bwo kə də cúndə Jɔjɔ Kéél.

15 A mú námə yə bwo ŋkul né bwá kág ŋgə yíl buud məjamb.

16 Nyə a féesh bwo ntága: a féesh Shímun, a mú

3:11 1.24; 5.7; Mat 8.29; Luk 4.34, 41; 8.28 * **3:11** Bów-bôw míshíshim míni mí á də ji buud mányúúléd, buud bəɔŋg wá bwá á də wusə mányúúl shí. **3:12** 1.34; Luk 4.41 **3:16** Mis 1.13; Yuá 1.40-44

gwiid nyə ná Pyêr,

¹⁷ a féésh Zhâk, bá mínyəŋâ yé, Yuánes, bwân ó Zhébedé, a mú gwiid bwo ná «Bowanerges», ntó má ká ná «Bwân ó Nkêl Mpú»,

¹⁸ a féésh námé André bənôŋ Fílíp nə Batalumî, nə Matiyô bənôŋ Tómas nə Zhâk, mwân má Alfê, ná Tadê nə Shímun muud nyə á bə «Kambale loom» yé,

¹⁹ ka zə keel Yúdas Iskariyôt, muud nyə á kusha nə Yésus yé.

Yésus bá Belzebul

(Mat 12.24-32; Luk 11.15-23; 12.10)

²⁰ Mpásə na, Yésus mú nyiŋgə kə njów. Buud bwá á bə áncuncuma wá bwá mú zə seŋgya cínəŋg mbií á ná bənôŋ *ompwíín bé bwá á shígé bə nə baan ná bwá dág.

²¹ Njów búúd yé í mú gwág sâ jəŋgâ. Bwá mú zə ná bwá zə ŋwa nyə nə ŋkul, nəcé bwá á ŋgə ci ná: «Lúu í cugé ná nyə mpwogé.»

²² *Oyíguli ó máccəx bwá á ka shulə wú Yurúsəlem wá bwá mú ŋgə nyímbala bwámé nə bwámé ná: «Belzebul má tów nyə lúúd. A ŋgə yíl buud məjamb nə ŋkul má Belzebul wəŋgâ, njwú məjamb.»

²³ Yésus mú ka jów bwo ná bwá shíshúg nyádí. Nyə mú lás nə bwo kaanád. Nyə ná: «Mbií wáyé *Sátan jí nə ŋkul wíŋg Sátan yí?»

²⁴ Nkí buud ɔ dúl faan bwá bóóg ŋgə lúmbali bwámé nə bwámé, faan dəŋg í ámpúyé ná tów.

²⁵ Búúd ɔ wúl njów bwá ká bóóg ŋgə lúmbali bwámé nə bwámé, njów búúd wəŋg í ábálé bwey nə jímbála.

26 Nkí Sátan má yida nyiŋgə cuwo, ηgə yíl nyəméfwó, a má bóóg wə ní, a cugé ná nə ηkul tōw, a jεε.

27 Muud cúgε nə ηkul nyíi njów má ηkuηkúl, júwo nyə isâ byé, a kú fwo figə ηkuηkúl wəəηg shí, wóolə nyə məηkəda. Nji, á ká shîn wóolə nyə məηkəda, a mú ka tεem sha nyə njów.

28 Búbálé, má jaaw bí ná, *misám myêsh búúd bwə sá myá, nə bímbí lú *bwaasúlə mpu dēsh bwə bá sá yí, í bá bə nə ijuugá.

29 Njii, múúd yêsh mə bá kə nə bwaasúlə mpu wə Nkεηkε Shíshim yé, nyə abúle bwele bə nə ijuugá. Nyíni múúd má sá sém á kandugə kandugə.»

30 Yésus nyə á lás ntó nəcé bwə á ηgə ci ná: «A ji nə bów-bów shíshim.»

*Nyəəηgá nə omínyəηâ ó Yésus
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)*

31 Nyəəηgá mə Yésus bə́nəη omínyəηâ bé bwə á ka jê, bwə mú tōw tóón, ka lwâm muud ná a kág jów bwo Yésus.

32 Yésus nyə á ka bə məηkúmbə mə búúd dí, bwə mú jaaw nyə ná: «Nyəəηgá woó bə́nəη omínyəηâ bwô† bí na tóón, bwə ηgə sɔ wo.»

33 Yésus mú bεsa nə bwo, nyə ná: «Nyəəηgá waamə wə zə? Omínyəηâ báamə wə ozá?»

34 A mú kənd mísh dúg búúd bwə á ηgə lyε nyə wá, nyə ná: «Dugá, nyəəηgá waamə nə omínyəηâ báamə, bwə wə óga!

3:27 Iza 49.24 **3:30** Yuá 7.20 **3:31** 3.21 † **3:32** Míl micilyá mí ayág mí ηgə ci na ná: «Nyəəηgá woó bə́nəη omínyəηâ bwô, nə okóól bwô...» námə nda mpánzá 35 í kó féel ná.

35 Muud yêsh má d̥a sá sâ Zembî m̥a j̥í yé, nyə wə jí m̥ínyəŋə wəamə, ŋkí kóól wəamə ŋkí ntâg nyəŋgú wəamə.»

4

Kanda mbəəl məmpəg (Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Dúlúgá jwôw, Yésus nyə á ŋgə nyiŋgə j̥íŋguli buud, bwə njúl ncindye mâŋ. Buud bwə á ka sɛɛŋgya nyədí ŋkí jág bulya nə ndeé, a mú t̥ôw kə kəwa byóólád, ji shí, buud b̥aŋ cínú.

² A mú ŋgə j̥íŋguli bwo zhwog isâ m̥íkandad. Nyə nə bwo nyədí nj̥íŋgúlád ná:

³ «Bényágá m̥əlwə, bi mpúg gwágulə! N̄gwól mbəəl məmpəg nyə á kə myɛɛg mpəg.

⁴ Í á ka bə, a ŋgə myɛɛg íí, nyúl mpumə mú shugula zhíí nə zhíí. Inunú í mú zə, zə sh̥ín lúú nywô.

⁵ Nyúl mpumə í mú shugula shí á məkwoógád, kú nə fwámé m̥əndəlú cínəŋg. Í mú námə l̄eɛl wéésh m̥íŋgwu, nəcé m̥əndəlú mə á shígé fifə.

⁶ Nj̥íí, ja yásə í mə faan yí, m̥íŋgwu mi mpwásə mí mú jígə, sh̥ín shwáás nəcé kú nə fwámé m̥íkəǝl.

⁷ Nyúl mpumə í mú shugula íbiin-bíinəd. Ibiin-bíin byəŋg í mú l̄eɛl juwo nə ndeé káda íkəǝl í mpəg, í mú bə kú wúmə t̥əɔ bumə.

⁸ Nj̥íí, nyúl mpumə í á shugula tag-tag shí d̄i, í mú ḳə, mpu w̄íy. Í mú ŋgə wúmə, dúl shug ibumə m̄əw̄m m̄əólóɔl, dúlúgá m̄əw̄m m̄əsamən, dúlúgá t̄əd.»

⁹ Yésus mú ci nə bwo ná: «Muud jí nə məlwê má gwág yé, a gwág!»

Féél-féélí á kanda mbəəl məmpəg

(Mat 13.10-23; Luk 8.9-15)

¹⁰ Ja á má kə bə nyáméfwó yí, *ompwíin bé wúm nə óbá nə buud b́nónɲ bwá á bə wá, bwá mú jí nyə ná a jááwug bwo nda míkanda mí ká ná.

¹¹ Yésus mú bęsa ná: «Zembî nyə a má yə bí báá *ndím̄ba á Faan dé. Nji buud ɔ t́ón b̄nɲ bwá é də gwág nji mikanda

¹² shú ná bwá d́g bə,
bwá tɛɛm kənd mísh, bwá kú d́g;
bwá tɛɛm gwágulə, bwá kú wám̄bulə,
ɲkwanɲgá bwá á bá cénd kuú n̄jənd, Zembî juu
bwo.»

¹³ A mú jí bwo ná: «Bí agwágé kanda ni? Ká bí é bá ka gwág mílúgá na ntudélé?

¹⁴ Mbəəl məmpəg má də bę Mílósú mí Zembî.

¹⁵ Buud búśá t̄n̄ nda zhií nə zhií kúl mpəg Mílósú mí Zembî í á myεgya yí, jísə bəɔɲg bwá á bə ná, bwá ká námá sh̄n gwág Mílósú mí Zembî, *Sátan leél nt̄ag námá zə, zə yíl bwo mpəg í ámə kə lámúd yí.

¹⁶ Nt́ó námá, b́ól búśə nda bwá də lég mpəg shí á mákwóógúd. Ja bwá gwág Mílósú mí Zembî, bwá tééd fwo lég myə nə məshusug;

¹⁷ nji bwá kú nə mikəɔlə bwádí cugud, bwá kú wá nadá, bwá bę Mílósú mí Zembî nji kákúl baan, bwá ká námá bwəma nə məntágula ɲkí cúwúlí nəcé Mílósú mí Zembî, bwá julə mányúul.

¹⁸ B́ól bwá də lég mpəg íbiin-b́in d̄i. B̄nɲ búśə ná, bwá gwág Mílósú mí Zembî,

19 njíí, yágúwó ísâ yâ mâη mwôw, nə wímbáɓə mábii, nə bíl zhwog iwímbúg yâ cug í mú zə káda Mílású mí Zembî, mí mú bæ nda wúmə.

20 Bóól báá búsə nda bwé du lág mpəg shí átutagú dî. Bâη búsə ná, bwé gwág Mílású mí Zembî, bwé lág myə, bwé mú wúmə mpúmá, dúl shug wúmə íbumé məwúm málóol, dúl məwúm məsaman, dúlúgá təd.»

*Kaanə lámba
(Luk 8.16-18)*

21 Yésus mú nyiηgə ci nə bwo ná: «Ye bwé du jida lámba ná bwé ké kúd dwo mpííd? Yé bwé du kə tâl shí gwonú? Ngaá jí yida bæ ná í tówúg cé lámba dî?

22 Kú nə sâ á *ndimba í bá bwên kú nyîn, ηkí sâ á shwoó í bwên kú wóós mánkenyad.

23 Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág!»

24 A mú nyiηgə ci nə bwo ná: «Jigá kuú ná kalé nə sâ bí mə du gwág yí! Nəcə yuug bí é du yigula bóól búúd ná ndí yí, gwə námə wə bwé bá du yigula bí nə ndí yí, bwé wá mábédî.

25 Muud jí nə baalé fug yé, Zembî mə bá kwádulə nyə nywo. Njí nyəηg cúgé nə ndí yé, Zembî mə bá mɛɛl yíl nyə búbaalé á jí nə ndí yí.»

Kaanə mpəg í du kə gwáméfwó yí

26 Yésus mú nyiηgə ci ná: «Faan mə Zembî dúsə nda yuug ga. Ngwól múúd mə myεεg mpəg nyédí fambá.

27 Nyə e já ibulú, wəol mímwásó. Mpəg jáá í é kâl ná ndéé, í ηgə wíy gwáméfwó, muud nyə ámə bɛ yé kú mpu nda í ηgə sîy ná.

4:19 1Tm 6.9-10 4:21 Mat 5.15; Luk 11.33 4:22 Mat 10.26;
Luk 12.2 4:23 Mat 11.15 4:24 Mat 7.2; Luk 6.38 4:25 Mat
25.29 4:27 Zhk 5.7; Mbá 14.14-15

28 Shí nyáméfwó í sá ná mpæg kɔg íkáá, í wá mábəga, mpúmá lwánd mábəga dí.

29 Ná ndéé, ja mpúmá má tî yí, bwá mú saag fambá, nəcé fwála bwá jálá nə saag yí í má wóós».

Kaaná búbumá mutárud
(*Mat 13.31-35; Luk 13.18-19*)

30 Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Shé bí nə ŋkul ci ná Faan má Zembî dúsə nda jí? Shé bí nə ŋkul yŋga dwo nə wáyé kaaná?

31 Dúsə nda búbumá *mutárud. Búbumá jɔɔŋg wá í búl cwáágəwo nə bíl íbumá í mámpæg byêsh.

32 Nji ja bwá bɛ gwo yí, í dɜ gwaa cɔ mósólúgá mámpæg mâ fambá; í wá mílôw nə ŋkudá, mbií á ná inunú bí nə ŋkul zə lwɔ maage cínɔŋg nyódí gúgúwád.»

33 Míl zhwoɡ mikaaná mbií níd wá nyə á dɜ lás nə buud yé, námá mbií bwá á bə nə ŋkul dɜ gwág yí.

34 Nyə a shígé dɜ bwele lás nə bwo kú kənd kaaná. Nji nyə á dɜ kə féel isâ byêsh, ja bónɔŋ *ompwín bé bwá má kə bə bwáméfwó yí.

Yésus mə ŋkáánd nə ŋkwê
(*Mat 8.18, 23-27; Luk 8.22-25*)

35 Jwôw ŋgwúd dɔɔŋgá mpwó-kugá, Yésus mú ci nə *ompwín bé ná: «Shé línágá mâŋ, kə fanwíny!»

36 Ompwín bwá mú béégya nə áncuncuma buud, kə kwey Yésus byóólúd. Bánónŋ bwá mú kə nə dwo. Mósólúgá mósól má á bə námá mákoogá, má ŋgə bɛ bwo.

37 Bwá ŋgə kə, seegya ná məma ŋkwê mú tééd kuŋgúlə, ikwɔ í májúwó í mú ŋgə shwiy byóólúd, byóól mú tééd lwándúlə nə məjúwó.

38 Í á bæ, Yésus mbwúg bán byóólád, a ηgá já, lúú mbwúg fílo dí. Ompwíín bé bwé mú juumushi nyə. Bwé nə né ná: «Yíguli só wál zə yə! Ye sâ jooηgú í acíyé wo tɔɔ sâ?»

39 Yésus mú wɔɔl, nyə ηkáánd nə ηkwô. Nyə nə mâη ná: «Saləwóg, jigá né shεε!» Nji nyə á shîn lás ntúni yí, ηkwô mú shwal shîn, mâη bæ né shεε. 40 Ntó Yésus mú ka ci nə ompwíín bé ná: «Wáyé mbií ífwaas ni? Ye bi cúgé nə búgə nə Zembí?»

41 Inkuηkúúnd í mú jág bii bwo, kə jé bwé mú ηgə nyímbəla bwámé nə bwámé ná: «Nyáyé múúd éga nyε! Tɔɔ ηkwô, tɔɔ mâη í bálé sá nyə məgwág í?»

5

Yésus mə yîl məjamb

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Ntó bwé mú kə wóós cindú fanwíny shí á Oger-azenyê.

2 Yésus mú shulə byóólád. A ká námə shîn təl məkuú shí, ηgwólúgá múúd mú wú məshwoη dí, bów-bôw *shíshim ηgə lwáfələ nyə, zə bwəma nə Yésus.

3 Muud wəoηgú nyə á də ji ban məshwoη. Tɔɔ muud ηgwúd nyə a shígé ná bæ nə ηkul mə wálələ nyə, tεem bæ nə mimbwagə mí inkwánz.

4 Ija ηkí bulya bwé á də tεem wóolə nyə məbwə nə mikwoolú mí inkwánz, bwé wá nyə mimbwagə məkuúd, nji nyə á də tî isâ ini byêsh. Tɔɔ muud ηgwúd nyə a shígé bæ nə ηkul mə káágələ nyə.

⁵ Bulú nə mwásə nyə á də bul bæ nji ban məshwon nə mímbúhéd, ké də kím, a ηgə béwəli nyúúl nyé nə məkwóógú.

⁶ Ntó nda nyə á dúg Yésus ná shwóg-shwóg ná, nyə á ju kúlá, kə kúd Yésus məbwón shí, jəgula nə nyə,

⁷ a ηgə kím ná: «Yésus, *Mwân má Zembî á gwów-gwów, shwê bân nə iney? Má jəgula nə wo jíná má Zembî dí ná, wo kú təl mə cwúndəd.»

⁸ Nyə á jəgula nə Yésus ntáni nəcé Yésus nyə á ηgə ci nə nyə ná: «bów-bów shíshim, wúg nyə nyúúléd.»

⁹ Yésus mú jí nyə ná: «Jíná dwô wə zə?» Nyə ná: «Jíná dâm wə “Kínda”, nəcé sá bí ηkí bulya.»

¹⁰ Bwə mú téég Yésus məbwə ná a kú yíl bwo ləəm dí kənd kəl shús.

¹¹ Na, məma sənz óηkuú, í á ηgə də mbúmbúhéd.

¹² Məjamb má mú téég Yésus məbwə ná a nyíngálég mwo óηkuú bəηgéd.

¹³ A mú magulə ná í síyúg ntó. Bów-bów míshíshim myəηgá, mí mú zə wú múúd wəηgə nyúúléd, kə nyíi óηkuúd. Sənz óηkuú ni, je bæ ótósshin óbá, jəsh mú shwal bumb nə mikúlá, wú mbúmbúhéd, kə juwa máhéd. Bwə mú ηgul məjúwó nə ndeé fudə.

¹⁴ Buud bwə á ηgə baagulə oηkuú wá, bwə mú wəenzh kə ηgə jaaw buud ηgwəla nə míləəm míləəm. Buud bwə mú zə, zə dúg sâ í ámə sŷy yí.

¹⁵ Bwə mú zə wós kúl Yésus nyə á bæ yí. Bwə dúg múúd məjamb má á də lwáfələ yé, a njúl cínəηg shí nə jəjə míkándá, a njúl námə ná shεε. Bwə mú bul gwág ífwaas.

¹⁶ Buud bwə á dúg sóólégú í á sŷy wá bwə mú jaaw bwo sâ í ámə bæ nə muud wəηgə nə oηkuú yí.

17 Ntó bwé mú téég Yésus mæbwê ná a wúg bwé dí ləmud.

18 Ja Yésus má kə bád byóól dí yí, muud nyə á bə nə məjamb yé, mú téég nyə mæbwê ná a ηwág nyə nyó dí gwoonɣud.

19 Nji Yésus nyə a shígé magulə. A mú yida ci nə nyə ná: «Kag wó dí kwáádé kə jaaw búúd bwô sâ jêsh Cwám̄ba má sá wo yí, nda á má gwág wo ηkúηkwónɣúlə ná.»

20 Muud éne músə kyey, kə ηgə jaaw buud wâ Dekapwól sâ jêsh Yésus nyə á sá nyə yí. Bəηg bēsh bwé á gwág wá bwé mú bul káam.

*Yésus má gwûmashi
shilə mə Zharus
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)*

21 Ja Yésus má səw kə faηwíny byóól dí yí, buud bwé mú zə lyɛ nyə áncuncuma, a njúl ná bwúηéd.

22 Ngwól njwú á *mpáánzə minjígúlá, nə jínə ná Zharus mú wóós. Nji nyə á dúg Yésus yí, nyə á zə kúd mábwónj shí,

23 téég nyə mæbwê. Nyə ná: «Súsás jâm í ηgə júgula. Má jəgula nə wo ná wo zág kə keel nyə mæbwê, a bág mpwogé, a cágəg.»

24 Bá Yésus bwé mú kə, buud bwé ηgé bɛ bwo áncuncuma, bwé ηgé shúsə Yésus ikóómb byêsh.

25 Ngwól múdá nyə á bə cínəηg, məcií má á dɛ wú nyə nyúúlúd té mímbú wûm nə mímbá.

26 Nyə á bul dúg cúη ncúlyá ojwówuda dí sɔlə ná a yâl, a shîn keenzh *mwaanê yé yêsh. Nji, a kú yâl, bwás ηgé yida yáág yáágúg.

27 Nda nyə á gwág lâŋ má Yésus ná, nyə á kə Yésus mpúsə kwoŋ na áncuncuma buud dí, kə kúnnya nə nyə káándá,

28 a ngə táduga ná: «ŋkí mə kúnnya nə nji káándá má Yésus, mə yál.»

29 Nji nyə á kúnnya nə nyə káándá yí, məcií t̄w nt̄g nyə cé nə cé, nyə mú gwáduga nyúúl nyéd ná a má yál.

30 Yésus mú gwáduga ná nyúl mpífá má wú nyə nyúúlúd. A mú yág mpúsə búúd dí, jí ná: «Zá má kúnnya mə nə káándá éne?»

31 *Ompwín bé bwé mú bɛsa nə nyə ná: «Wo ngə dúg buud ó ngə shúsə wo íkómb byêsh, wo nyingə jí ná: “Zá má kúnnya nə mə káándá éne?”»

32 Nji Yésus mú ngə kənd mísh mákoogú məkoogú ná a dúg múúd nyə ámə sá sólúgú wəŋgú yé.

33 Mudá éne nyə á ngə lilya nə ifwaas, nəcé nyə á mpu s̄a í ámə s̄y nə nyə yí. A mú zə wusə nyúúl shí Yésus dí mpwóombúd, jaaw nyə búbólé yêsh.

34 Ntó Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wâm, wo má *dúg cug nəcé búgá gwô. Kaág ná shee. Bwas í shínúg wo!»

35 Yésus ngə ná lás nt̄ni, buud bwé mú wós wúlə wə njwû á mpáánzə minjígúlá zə ci nə nyə ná: «Shilə wô má yə. Wó ka kwo ngə ntágulə Yígulí nə jí?»

36 Nji, Yésus kú bish s̄a bwé á ngə ci yí, a mú ci nə Zharus ná: «Kú beeg fúndə, bág nji nə búgá.»

37 A mú ci ná t̄ə muud kú bɛ nyə, a ké nə nji Pyêr nə Zhâk bá mínyəŋú yé Yuánes.

38 Ja bwé má jé njwû á mpáánzə minjígúlá dí njów yí, Yésus mú dúg buud bwé ngə sá saagəwo

mímbíí mímbii, bwé ηgá jii, bwé ηgá kîm.

³⁹ A mú nyíi njów, nyə nə bwo ná: «Bí ηgə jii nə ηgə sá bímbí lú saagawo ni nəcé ji? Mwân nyə afwóyé yə, a ηgə yida já.»

⁴⁰ Bwé mú yida ηgə cágulə nyə. Né ndeé a mú wéeshəli bēsh tóón, lúgə nji sóóηgú nə nyəηgú mə mwân, nə buud ó gwoonηg jé. Bwé mú nyíi fúm, kál mwân nyə á bə yí.

⁴¹ A mú bii mwân wəonηgú mbwê. Nyə nə né ná: «Talita, kûm!» Ntó mə ké ná «Mwámuda! Mə ci nə wo ná: wəolúg!»

⁴² Cé nə cé, shilə wəonηg mú wəol, tééd kyeyúlə, nəcé nyə á bə nə mimbû wûm nə mímbá. Ja bwé mə dúg ntáni yí, bwé mú ηgə káám mbií á né fəg jimb lúúd.

⁴³ Ntó Yésus mú bul báásulə bwo ná bwé kú bwiηg múúd sâ í mə sîy yí. A mú ci nə bwé yəg nyə sâ mə dê.

6

Buud ó Nazarêt bwé ban Yésus (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yésus mú ka wú na, bənêη *ompwíin bé bwé mú kə nyédí kwáádí.

² Ja jwêw lú Sábaad í á wóós yí, nyə á kə *mpáánzə mínjígúlá, kə ηgə yə buud mínjígúlá. Ncúlyá buud bwé á ηgə gwágulə nyə wá bwé mú ηgə bul káam, bwé ηgə jî ná: «Bíga ísâ í á wú nyə ηgow? Dúga váál fúg wé ji? A ηgə mpu sá dúga váál *máshimbá wa ntədélé?

³ Kábíndá á mwân mé Mariya dí éga? Mínyonhú mé Zhâk, bânôh Yózes, nə Yûdə nə Shímun dí éga? Nğaá okóól bé búsə wa sádí!» A mú bæ bwo kwal-bəəgú.

⁴ Yésus mú zə ci nə bwo ná: «*Muud micúndá mé du námá bwəma nə mpyóh nji nyádí kwáádá, nə nyádí məwónghód, nə nyádí njów búúdəd.»

⁵ Nyə a shígé bæ nə ηkul sá təə *shimbá cínəng nyádí kwáádá, nji baalé mímbəl nyə a keel məbwə, cəg myá.

⁶ A mú bul káam nda búúd bwə á bæ kú *búgula nyə ná. Ná ndéé a mú cə, ηgə kə məkwáádá mēsh má faan dəəngúd kə ηgə yə buud minjígúlá.

*Yésus má lwâm ompwín wúm nə óbá
(Mat 9.35; 10.1, 5-14; Luk 9.1-6)*

⁷ Ja ísâ íni í mé cə yí, Yésus mú jəw *ómpwín wúm nə óbá bé, a mú zə ηgə lwâm bwo óbá óbá. A shín yə bwo ηkul á dələ yíl búúd bəw-bəw míshíshim.

⁸ A báásulə bwo ná: «Ja bí mé ké yí, bí kú ηwa íbaduga í njəənd, ka nji wagatíg. Bí kú ηwa buléd, təə baamutáala. Bí kú kə nə *mwaanə.

⁹ Bí bwáád osílúfaas! Nji bí kú bwáád íshimí íbá.»

¹⁰ A mú nyiηgə ci nə bwo ná: «Ja bí mé jé wúl ηgwəla dí yí, bí ó ji njów bí ámə nyíi yíd, kə jé jwəw bí mé bá lə yí.

¹¹ Búúd bwə ká bá bæ kú ləg bí gúl kəlúd, bwə kú cəel gwág sá bí mé jáaw bwo yí, bí ə bá wú cínəngú, bí kudə fumbyá í ámə nada bí mákuú dí yí.* Sólúgú wəəngú í lwágulə bwo ná bwə mé byaagulə.»

6:3 Yuá 6.42 **6:4** Yuá 4.44 * **6:11** Ja Oyúden bwə á du kudə fumbyá mákuú dí yí, bwə á du lwágulə ná, kúkúl shí bwə ámə təl mákuú mán yí, bwə mé kál gwo nə buud bí cínəng wá ná bwə músa sá nyéé.

12 Ná ndeé ompwíín bé bwá mú zə kə, kə ηgə cúndə ná buud bwá céndúg mítédúgá.

13 Bwá mú námá yíl buud zhwog májamb má á ηgə ntágulə bwo má. Bwá gwáágulə zhwog mímbəl məwúdə, ηgə lwag myo.

Shwiy má Yuánes Nduu-buud
(*Mat 14.1-12; Luk 9.7-9; 3.19-20*)

14 Njwú-buud Herod mú gwág jínə má Yésus ηgə jag bul jwə, bóólúgá búúd bwá á ηgə ci ná: «Yuánes Nduu-buud má gwúm, sâ jəəηg wá á músə nə mpífə á ηgə sá *məshimbá ntáni ni.»

15 Bóólúgá ná: «Jísə Eli.» Bóólúgá ná: «Jísə Zembî ηgwól *múúd micúndá yé, nda bəəηg ó ayág.»

16 Ja Herod nyə á gwág ntó yí, nyə ná: «Yuánes Nduu-buud má á cígə cúη wá éne! A má gwúm shwóηud!»

17 Nəcə Herod nyəmfwó nyə a ηwa Herodyâd, mudá má mínyəηú yé Fílíp, bā. Lésú wəəηg wá í á sá ná Herod lwámúg buud kə bii Yuánes, wóolə nyə məηkəda, kə wá nyə mímbwugud.

18 Nəcə Yuánes Nduu-buud nyə á jum Herod ná: «Wo ajélayé nə ηwa mudá má mínyəηú woó nə wo bā!»

19 Herodyâd nyə á ka də fəm Yuánes, a mú də sə mázhif ná a gwú nyə. Nji, yuug jé í á shígé bándá

20 nəcé Herod nyə á də mpu ná Yuánes ji tətəlí muud mísh má Zembî dî, a njúl muud Zembî, nyə á ka də gwəpə nyə. Sâ jəəηg wá nyə á də kəem nyə yí. Ná ndeé, tɛem bə ná iciyá í Yuánes í á də shul nyə lámúd, nyə á yida námá də gwágulə nyə nə məshusəg.

21 Ná ndeé, Herodyâd nyə á zə dág zhíí má gwú Yuánes jwôw Herod nyə a tâl zan byélé dé yí. Herod nyə a jôw milúlúú myâ ləəm nə myâ izimbi, a jôw námá otówe ó shwóg wâ Galilê.

22 Í á ka bə, Herod bənôŋ buud bəŋgú bwə njúl shí, shilə má Herodyâd mú nyíi cínəŋg, tééd sáágulə cwánád. Kuú zāŋ yé mú zə bul nywa Herod bənôŋ buud óni míshúd. Kə jé Njwú-buud nyə á ci nə nyə ná: «Jaawúg mə sâ jêsh wó céél yí, mə é fáágulə wo gwo.»

23 A mú kaag nyə fwámé kaag ná: «Τεεμ bə nə wó jii məma mpál á faan dām, mə é fáágulə wo gwo.»

24 Shilə ni kú fwo bəsa, a mú wóós tóón, kə jí nyóŋgú ná: «Mə gwáámbúg jí?» Nyəŋgú mú bəsa nə nyə ná: «Gwáámbúg lúu má Yuánes Nduu-buud!»

25 A mú læl ntāg jéél nyiŋgə kə jé wá Herod, kə ci nə nyə ná: «Má jii ná wo yág mə lúú má Yuánes Nduu-buud yááséd wa kíkídíga.»

26 Ngwóómbálú ni mú shul Njwú-buud lámúd. Nji nda nyə á bwey keen ŋkaané mísh má ójóŋ dí ná, nyə a shígé nywá nyiŋgə ban ná nyə ayáyé nyə sâ nyə ámə gwáámb yí.

27 Námá cé nə cé, a mú kənd ŋgwólúgá zimbi ná: «Zaá mə nə lúú má Yuánes Nduu-buud!» Muud wəŋgú mú kə cígə Yuánes cún.

28 A mú zə nə lúú yááséd, zə yə shilə ni. Shilə ni mú kə nə wo, kə cwámbulə nyóŋgú.

29 Ná ndeé *ompwiín ó Yuánes bwə mú gwág sóólúgú wəŋgú. Bwə mú kə ŋkény kug nyúul má Yuánes kə wá shwójud.

Yésus mə yá búúd idâw
(*Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yuá 6.1-15*)

³⁰ Ja *búúd ó lwámá ó Yésus bwé á nyingə yí, bwé á zə bwiing Yésus sâ jêsh bwé á kə ngə sá yí, nə sâ bwé á ngə jígəli buud yí.

³¹ Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá, shé kág kál búúd bwé cúgé yí ηwá ná kə woga.» Nyə á ci ntó nəcé buud bwé á bə cínəng ηkí bulya, bóól ó ηgə kə, bóól ó ηgə nyingə, mbií á ná bənəη ompwíín bé bwé á shígé bə nə fwála ná bwé dág.

³² Bwé á ka kəwa byóólád, kyey ná bwé ká ji bwéméfwó bugád kál búúd bwé cúgé yí.

³³ Nji buud ηkí bulya bwé á dúg bwé ηgə kə byóólád, bwé mú yag bwo. Buud bwé á ka ηgə wu míngwəla myêsh dí, ηgə kə nə mikúla, kə sámb Yésus bənəη ompwíín bé shwóg kə tééd jê.

³⁴ Ja bwé má shulə byóól dí yí, a mú dúg mənəkúmbə mə búúd mənə, a mú gwág bwo cey lámúd nəcé bwé á bə nda səənz íncwəmbə í cúgé nə mbaagələ yí. Ntó a mú ηgə jígəli bwo isâ ηkí bulya.

³⁵ Nda kugá í á ka jé ná, ompwíín bwé mú kə ci nə nyə ná: «Sá bəsə wa bugád, kugú námə óga.

³⁶ Bídúg búúd óga, bwé kág íbaafə nə mákwáádə mäsə wa kúnə-kúnə má, kə kusə sâ má də.»

³⁷ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bíméfwó yágá bwo sâ má də.» Bwé mú jí nyə ná: «Sá é sá ntudélê ná sá kúsəg íbuléd kwaga nə buud óga? Íjĥ ódanarî† mitəd mímbá!»

6:30 Luk 6.13; 10.17 **6:32** 8.1-10 **6:34** Zhe 10.21; Eze 34.5; Zak 10.2; Mat 9.36; 14.14; 15.32; Mak 8.2 † **6:37 danarî**: Danarî ηgwúd í á də kwaga nə myəna myâ ηkúmba jwəw.

38 A mú jí bwo ná: «Bi búsə nə ibuléd ínáy? Kəgá dág!» Bwé mú kə l̥. Bwé mú zə jaaw nyə ná: «Sá búsə nə ibuléd itóon, nə oshú óbá.»

39 Yésus mú c̥i nə bwo ná bwé jílug buud shí ikínda ikínda ákánda d̥i.

40 Bwé mú zə jí shí ikínda ikínda, bíl íkínda nə buud təd, bíl nə buud məwûm mətóon.

41 Ja búúd bwé mə shîn jí shí yí, Yésus mú ka ŋwa íbuléd itóon nə oshú óbá óni, a bân mísh gwôw, yə Zembî akíba. A mú f̥y íbuléd, yə ómpwíin bé. Bwé mú kaaw búúd. A mú námə kaaw oshú mbií ŋgwúd.

42 Buud bēsh bwé mú də, jíla, idêw lóg.

43 Ompwíin bwé mú seɛŋg íkúl í buléd nə íkúl í óshû í á lóg yí, byēsh í á lwánd məbwumú wûm nə məbá.

44 Buud bwé á də íbuléd byəŋg wá, bwé á bə budûm otóoshin otóon.

Yésus mə kyey májúwó d̥i gwôw

(Mat 14.22-33; Yuá 6.16-21)

45 Námə nj̥i í á shîn yí, Yésus nə *ompwíin bé ná bwé kəwag byóólúd, bwé líínág kə nyə shwóg Betusayída, m̥aŋ faŋwíny té nyə é ŋgə fwo bíd zhwog buud bwé á bə óni yí.

46 Yésus mú shîn bíd búúd, a músə bád mb̥únd ná a kə jəgula nə Zembî.

47 Bulú mú zə yínd, kwey ná byóól mú tâm m̥aŋ, nyə mə lóg cínđu nyəmé.

48 Nyə á ka dág ná júgə í ŋgə bə ompwíin cúŋ nə cúŋ, nəcé ŋkwə nyə á ŋgə yida wú kóómb bwé á ŋgə kə yí. Ngeɛ míŋgwûm mí kúwo mí ashúshwóógú d̥i,

a músə zə bɛ bwo, a ɲɔ́ kyey nə məkuú májúwó dí gwôw. Nyə á ka sá nda a cɔ́ bwo.

⁴⁹ Ja bāɲ bwə má dɔ́g a ɲɔ́ kyey nə məkuú májúwó dí gwôw yí, bwə má táduga ná jisə *jím, bwə mú bwú ɔ́ɲkwiiɲbyê.

⁵⁰ Nəcə bēsh bwə a dɔ́g nyə, ɲɲkuɲkúúnd í mú bii bēsh. Yésus mú læl ci nə bwo ná: «Sələgá milâm shí. Mə wə éne, kúgá fúndə!»

⁵¹ A mú kə kəwa byóólúd, kwey bwo, ɲkwɔ́ mú ntâg shîn. Bwə mú káam mbií á ná fɔ́g də jímb lúúd.

⁵² Bwə á bul káam nəcé bwə á shígé fwo mpu gwág mbií múúd mə Yésus. Sâ jɔ́ɲgú ɔ́ í á sá ná bwə kú wámbələ sâ nyə á cɛɛl jíguli bwo ja nyə á sá ná ibaléd í búlyag yí. Bwə á bə ná ɲkí jilə milúu.

Yésus má lwag mímbəl Genezarêt

(Mat 14.34-36)

⁵³ Bwə má shîn lína māɲ, bwə mú jé ləəm á Genezarêt, bwə mú səl byóól.

⁵⁴ Námə shulələ bwə á shulə byóólád yí, buud bwə mú yag Yésus.

⁵⁵ Bwə mú kə nə mikúlá kə ɲgə bāngula shí nyɔ́ɲg nyêsh dî. Bwə mú ɲgə ɲkêny mimbəl ítanúđ, ɲgə kə nə myo kúl jêsh bwə á ɲgə gwág ná Yésus jisə yí.

⁵⁶ Yésus mú ɲgə kyey mákwáádá nə míɲgwéla, tɔ́ íbaafá. Buud bwə mú ɲgə kə bwíg mimbəl myáɲ mímbaadəd, íkúl nyə é ɲgə cɔ́ yí. Bwə mú ɲgə téég nyə məbwə ná a bídúg ná bwə jisówág ɲgə kúnya ɲi nə *mbwaag káándá yé. Bɔ́ɲg bwə á ɲgə kúnya nə nyə wá bwə mú ɲgə yâl.

7

Ofarizyêḅ nà ijâm nà ijag
(Mat 15.1-9)

¹ *Ofarizyêḅ nà bóólúgá *Oyígguli ó máccεε bwá á wú Yurúsələm, kə wá Yésus.

² Bwá mú zə dúg ná bóólúgá *ómpwíín bé bwá á dɛ də idəw məbwə nə məbwam. Ntó ji ná bwá á shígé dɛ gusa mwo mbii mácum má *Oyúden má ḅgá jígúlí yí.

³ Í njúl ná Ofarizyêḅ námá nda Oyúden bēsh bwá á shígé dɛ də, bwá kú fwo mpu gusa məbwə, nəcé bwá á dɛ yáág nə məcum ímpáámbá í á lúgə má.

⁴ Ja bwá nyíngá míkus dí yí, bwá cúgέ nə ḅkul də kú fwo gusa. Bwá á dɛ námá baagələ bílúgá ijâm nà ijag nda dúlə gusa íbálá nə mikáágə nə iwónḅgó.

⁵ Ja Ofarizyêḅ nə Oyígguli ó máccεε bwá á dúg ntáni yí, bwá mú ci nə Yésus ná: «Ompwíín bwó bāḅ bwá aḅḅé nə baagələ məcum má ímpáámbá, bwá ḅgə də kú gusa mábwə. Jí í sá ntó?»

⁶ Yésus mú bεsa bwo ná: «Izayí nyə á bə nə ḅkaam ja nyə á cúndə shú dún, bí buud ɔ mákəḅ mbii wúsə cilyá yí, ná:

Kúl búúd ga í ḅgə gúmal mə nji mímpu dí,
milám myáḅ mí njúl shwóg-shwóg nə mə.

⁷ Wāḅ ḅgələ ságusə bwá ḅgə ságusə mə yí wúsə ntó ḅgwas.

Bwá ḅgə yida jíguli buud minjígúlá myá məmpéndí má búúd.»

⁸ Yésus mú kwádələ ná: «Bí má myaas máccεε má Zembî, yida nywíflya nə mácum mán.»

9 A kwo námá cì ná: «Bì mæ mpú dæ ntó mpéndí mæ Zembî né bì mé yida baagɔlæ mæcum mán.

10 Moyíz nyə á cì ná: “Gúmálúg sósóŋgú wô nə nyɔɔŋgú wô.” A nyiŋgə námá cì ná: “Múúd mæ ká lweem sósóŋgú yé ŋkí nyɔɔŋgú yé, bwé jəlá nə gwú múúd wɔɔŋgá.”

11 «Nji bì bân bí ŋgə cì ná: “Múúd mæ ká jaaw sósóŋgú ŋkí nyɔɔŋgú ná: ‘Sâ mæ ámə nywá kwíínd wo nə ndí yí í músə korban (ntó má ká ná ŋkəw nyɔɔŋg í músə mæyána shú má Zembî),’ ”

12 bì kú cíndal múúd wɔɔŋg ná a sáág sâ shú má sósóŋgú ŋkí nyɔɔŋgá.

13 Ngaá ntó ji né bí ŋgə sá ná Milésú mí Zembî mí bəg ŋkánŋgúg, mæcum mán yidá mpu yáág? Bì ŋgə námá nyiŋgə sá bíl zhwog isâ í abúbôw!»

*Isâ í dæ wá múúd mælwaagɔwo yí
(Mat 15.10-20)*

14 Yésus músə ka kwo yid, lésha nə buud bwé á bə cínəŋgú áncuncuma wá, nyə nə bwo ná: «Bì bēsh bényúgá mælwê, mpu gwágɔlæ.

15 Sâ í dú wú tóón, nyíí múúd nyúúlúd yí, gwó dí í dú wá múúd mælwaagɔwo mísh má Zembî dî; nji byɔɔŋg í wú nyédí lámúd yí, byó wé í dú wá nyə mælwaagɔwo.

16 Muud jí nə mælwê má gwág yé, nyə mpu gwág.»

17 Yésus mú lúgə áncuncuma buud. Bónôŋ *omp-wíín bə bwé mú nyiŋgə kə njów. Cínəŋg bwé mú zə jí nyə ná a féélúg bwo kaaná wɔɔŋgá.

18 A mú ka cì nə bwo ná: «Ye bì búsa námá kú mpu gwág isâ? Ye bì agwágé ná sâ jêsh í wú

tóón nyíi múúd nyúúlúd yí, í cúgé nə ɲkul wá nyə məlwaagɛwo mísh má Zembî dî.

¹⁹ Nəcə í ányíyé nyə lámád. Í yida kə nyə mwô dí ná ndeé í mú wós kə bíd.» (Ntó má cɛɛl ci ná idâw í cúgé nə məlwaagɛwo mísh má Zembî dî.)

²⁰ Nyə mú nyiŋgə ci ná: «Sâ í wós wú múúd dí yí, gwé wé í wá nyə məlwaagɛwo mísh má Zembî dî.

²¹ Nəcə lâm má múúd dí wé bów-bôw mítádúgá mí dɛ zhu yé, nə jaŋga, nə júwo, nə mægwú mə búúd,

²² nə minɔmb, nə yéesh mábii, nə mbíya lâm, nə məkəŋ, nə asíy-síy, nə zhíŋ, nə *bwaasúlə mpu, nə dúlə ɲkəny nyúúl, nə cug ímpwúfú.

²³ Isâ íni byêsh í wú lâm má múúd dí cwû, byó wé í dú wá múúd məlwaagɛwo mísh má Zembî dî.»

*Mudá ikúl má búgala Yésus
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Yésus músə wú na kúl níid. A músə kə kósmb shí á Tir. Wu, nyə mú kə nyíi wúlúgá njówúd, nyə ɲgə sɔ ná muud kú mpu ná nyə ji cínɔŋg. Nji buud bwé mú bále námə mpu.

²⁵ Kú námə bwey, ɲgwólúgá múdá mú gwág ná Yésus má jé cínɔŋg. Mudá wɔɔŋgá, bów-bôw shíshim í á bul bii shilə yé. Nyə á ka zə kəl nyúul Yésus dí shí məkúú.

²⁶ Mudá wɔɔŋgá nyə á bə shilə Ogurêk, nyə a byêl lɔm á Fenisî, shí á Sirî. Nyə á ka zə jəgala nə Yésus ná a yílúg shilə yé jamb.

²⁷ Yésus mú ci nə nyə ná: «Fwog bíd ná bwân ó njów bwé dág ná ndeé, jílə. Nəcə ɲwálə ídâw í bwân ó njów, wusə yə ómpyê, í anywáyé.»

28 Nji mudá éne mú zə bəsa nə nyə ná: «Ká, Cwámba, ompyê bwé da námé cwála mǎmpulú má dú kud táwuli bwán dí shí má.»

29 Ntó Yésus mú zə ci nə né ná: «Nda wo má mpu bə nə zény ná, nyiŋgág kə wódí njów; məjamb má á ηgə lwáfələ shilə wô má, má má wú nyə nyúúléd.»

30 Mudá wəηgâ mú nyiŋgə, kə nyádí njów, kə kwey Mwân mbwúg shí, məjamb má má wú nyə.

Yésus má lwag akúmálwê

31 Mpúsə na, Yésus mú wú ηgwála á Tir, ciŋgya Sidon. Nyə a lína mpál shí á miŋgwála wûm kə ηgeε mǎη má Galilê.

32 Cínəηg bwé mú zə nyə nə ηgwól akúmálwê a njúl námé fífi. Bwé mú jəgula nə Yésus ná a bádug nyə məbwê.

33 Ntó Yésus mú zə ηwa múúd éne kə nə nyə kóómb búúd bwé á shígé bə yí. A mú jil nyə inyiné málwéd, a yíl. A sey mántənd nyádí ínyinéd ná ndeé a cilə múúd éne júmúd.

34 Ná ndeé nyə mú yág gwów, nyə səl fəm, nyə mú ci nə muud éne ná: «Efata!» (Ntó má ké ná «bárúg!»)

35 Cé nə cé jəηgúd, muud éne məlwê má mú bāη, téémbí í mú wú júmúd. Nyə mú mpu ηgə lás. Yésus mú nyiŋgə nə nyə, zə kwey búúd.

36 Ntó Yésus mú báásələ bwo ná bwé kú bwelε jaaw tóo muud. Nyə á tεem báásələ bwo ntáni, í mú yida bə nda nyə á ηgə lwām bwo ná bwé ηgág nə cúndə.

37 Buud bêsh bwá mú bul bî, bwá ηgá ci ná: «Isâ byêsh nyá ηgá sá yí bîsə ηkí bul nywa! Nyá bále sá ná wəakúmálwə bwá gwágúg, mififí mí lásúg!»

8

Yésus má nyiηgə yə búúd idəw (Mat 15.32-39)

¹ Mwôw məəηgâ di, áncuncuma buud nyə á zə sɛɛηgya kúl Yésus nyə á bæ yí. Nda bwá á shígélé bæ nə sâ má dê ná, Yésus mú jôw *ómpwíín bé, nyə nə bwo ná

² «Mə ηgə gwág buud óga ηkúηkwónə́lə nəcé sánəη sá má ji mwôw málóol, ja gaad bwá cúgé ná nə sâ má dâ.

³ ηkí má nyiηg bwo ntúni zha ná bwá kág bwádí, bwá é kə tag nə məntəmbəli zhíid, nəcé bóólúgá ηkí bulya bwá ηgə gwaa zhu.»

⁴ Ompwíín bé bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sá é wíil bwo ntədəlé ná bwá jílə wa bugád?»

⁵ Yésus mú jî bwo ná: «Bî búsə nə íbuléd íné?» Bwá ná: «Zəηgbá.»

⁶ Yésus músə ka ci ná buud bwá jíg shí. Ná ndéé a músə ηwa íbuléd zəηgbá byəəηgá, a yə Zembî akíba, a fêy byo ikúl ikúl, yə ómpwíín bé ná bwá kág ηgə kaaw, bwá mú kə kaaw búúd.

⁷ Bwá á bæ nə búbaalé íshúshú. Nyə mú ηwa námá, yə Zembî akíba. Nyə nə ompwíín bé ná bwá kááwug námá byo.

⁸ Buud bwá mú də ná ndéé, jílə. Zhwog ikúl í mú lúg tâη məkúdé zəηgbá.

9 Í njúl ná buud bwá á jee bæ otóóshin onô. Yésus mú nying búúd ná bwá kág ηgə kə.

10 Nyə shwal kəwa byóólúd, bənôη ompwíin bé bwá mú kə shí á Dalmanuta.

Ofarizyêη bwá jü dág sâ mímbúgú
(*Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16, 29*)

11 Ja bwá má kə jé wu yí, *Ofarizyêη bwá mú zə shúsə Yésus nə minjígá mí mábwəbúlán, bwá zə jí nyə ná a lwóg bwo dúl *shimbá í ηgə zhu gwôw.

12 Yésus mú səl fəm nə mətəg má nyúul. Nyə nə bwo ná: «Nəcə jí bí kala buud ga bí ηgə céél dág shimbá yí? Bábələ, má jaaw bí ná, kala búúd ga í ábulé bwele dág təə sâ!»

13 A mú béégya nə bwo, kwo kə kəwa byóólúd ná a líina, kə cindú faηwíny.

Ompwíin búsə nə jág
(*Mat 16.5-12; Luk 12.1*)

14 *Ompwíin bwá á ka wusa ηwaálə íbuléd ja bənóη bwá á kəwa byóól dí yí, bwá á bæ nə nji ηgwúd.

15 Yésus mú báásələ bwo ná: «Jigá ncə nə *Ofarizyêη *ləvur wəη, təə yé má Herod».

16 Bwá mú ηgə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «A lás ntáni nəcé sə cugé nə íbuléd.»

17 Yésus mú mpu sâ bwá á ηgə ci yí. A mú jí bwo ná: «Nəcə jí tédúgá wúsə bí nji ná bi shígə ηwa íbuléd yí? Jí bí má cá gwág ntáni yí? Kú wámbulə ísâ! Bi anyíηgáyé ná bæ nə fug íí?

18 Bi búsə nə mísh, nji bi kú dág íí? Bi búsə nə məlwə, nji bi kú gwág íí?

8:11 Mat 12.38-40; Luk 11.16, 29-30 **8:11** Yuá 6.30; 1Kr 1.22

8:15 Luk 12.1 **8:16** 6.52 **8:18** Zhe 5.21

19 Bi anyíngáyé ná téduga ja má á fêy ibaléd itóon buud otóóshin ótóon dā yí? Bi á lwándulə məbwumú mánéy nə ikál bí á lúg nə ndí yí?» Bwə ná: «Wúm nə məbá.»

20 Nyə ná: «Ja má á fêy ibaléd zaŋgbá buud otóóshin onḡ dā yí, bi á lwándulə məkúdá mánéy nə ikál bí á lúg nə ndí yí?» Bwə ná: «Zaŋgbá.»

21 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ká jí bí má cá gwág yí?»

Yésus má lwag áncím-ncím

22 Ntó bwə mú kə jé Betusayída. Buud bwə mú zə nyə nə áncím-ncím, zə téég Yésus məbwə ná á kúnyág nə né.

23 Yésus mú zə bii áncím-ncím wəŋgá mbwád, wú nə né kwáádá. Kúl bá bwə á kə yí, nyə á ŋwa məntənd, bwiid múúd éne míshúd, a bəd nyə məbwə. A mú jí nyə ná: «Ye wo ŋgə ŋwá dág?»

24 Áncím-ncím mú bēny mísh, nyə ná: «Mə ŋgə dág buud. Búsə nda ilí, njí í ŋgə jaand.»

25 Yésus mú nyingə kwo keel múúd éne məbwə míshúd. Nyə mú yál. Nyə mpu dág ísá byēsh ná ŋgəŋ.

26 Yésus mú ci nə nyə ná: «Nyingág, wo kág bídí; wo kú nyingə kə kwáádá nííd.»

Yésus jisə Mesî

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Yésus bənhə *ompwíin bé bwə músə cḡ na, kə ŋge məkwáádá má Sezarê mə Fílíp. A mú ŋgə jí ómpwíin bé nūh zhíd ná: «Buud bwə ŋgə ci nə mə jisə zə?»

28 Bwé mú bɛsa nɛ nyɛ ná: «Bóólúgá búúd bwé ηgɛ ci ná wo jisɛ Yuánes Nduu-buud, bóól ná wo jisɛ Eli, bóólúgá bwé ηgá námá ci ná wo jisɛ ηgwól *múúd micúndó.»

29 A mú nyingɛ jí bwo ná: «Ká bi bân ηgɛ ci ná mɛ jisɛ zá?» Pyêr músɛ bɛsa nɛ nyɛ ná: «Wo jisɛ *Kríst.*»

30 Ná ndɛé, a mú báásɛlɛ bwo ná ci bwé kú bwɛɛ jaaw múúd sâ á jisɛ yí.

*Yésus má bá yɛ, a nyingɛ gwúm
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

31 A mú ka tééd jígúlílɛ bwo ná: «Í jii shú má *Mwân mɛ Múúd ná ocúmbá buud wâ lɔɔm nɛ milúlúú myâ ofada nɛ *Oyíguli ó mɛcɛɛ bwé kág jág jugushi nyɛ, bwé kudɛwa nyɛ, bwé gwú ntâg nyɛ. Nji a bá gwúm shwoŋ dí mpúsɛ mwów málóol.»

32 Nyɛ á jaaw bwo gwo ná kpwɔó. Pyêr músɛ kɛ nɛ nyɛ koogá, kɛ lás nɛ nyɛ.

33 Yésus músɛ yid, dúg *ómpwíin bé, a mú ηkáánd nɛ Pyêr ná: «Wúg mɛ na, *Sátan! Mitédúgá myô mí cúgɛ mítédúgá mí Zembî, mísɛ nji mitédúgá myâ buud.»

34 A mú ka jôw ncúlyá buud bwé á bɛ cínɔŋg wá bɛnêŋ ompwíin bé, nyɛ nɛ bwo ná: «ηkí muud má cɛel bɛ mɛ, a bág kú jagɛlɛ nyáméfwó; a ηkényúg kwolós jé, a bɛ mɛ.

35 Nɛcé, múúd mɛ ká kaambulɛ nɛ cug jé, a yida jímbal gwo. Nyɔɔŋg mɛ jímbál cug jé nɛcé mɛ nɛ shú Jɔjɔ Kéél yé, a faam.

8:28 6.14-15; 9.11-13; Luk 7.16 **8:29** Mat 16.16 * **8:29** *Kríst:*
Kríst mɛ ká nɛ «kwíidye buud Zembî nyɛ á kaag yé.» **8:30** 9.9

8:31 9.30-32; 10.32-34 **8:34** Mat 10.38-39; Luk 14.27; 17.33; Yuá
12.25 **8:34** 1Pr 2.21

³⁶ Nkí muud má bii mábii mēsh mâ shí ga ná ndéé *shíshim yé jímb, wáyé mfíí nyé é bæ nà ndí cínəŋg yí?

³⁷ Muud ji nà ŋkul wá jí shú ná a nyíŋgəg bii shíshim yé?

³⁸ Mpugá ná muud mə bá gwág mə shwôn, gwág íciyá byâm shwôn kala búúd á mitédúgá olíŋgî í ŋgá sá məbôw ga dí yé, Mwân mə Múúd mə bá námé gwág nyə shwôn ja á bá zə a ŋgá ŋkənəwa məŋkənəwa mə Sósŋgá yé, bónŋ mifééshá mí wəéŋgəles yí.»

9

¹ A mú nyíŋgə ci nà bwo ná: «Bábálé má jaaw bí ná, bósól búúd búésə wa óga, bwá abúlé bwəle yə, bwá kú fwo dúg Faan má Zembî má wósos nà ŋkul.»

*Yésus mə lwóyá mílwaná myé
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Mpúsə mwôw mäsaman, Yésus mú ŋwa Pyêr nà Zhâk bá Yuánes. A mú wú nà bwo búúd dí, bwá kə bád wúl məma mbúŋúd, nji bənóŋ kú nà ŋgwól múud. Nyúúl nyé mú shwóŋla bwo míshúd,

³ mikáándé myé mí mú ŋgə jág bul faan nà mbii máfumə má ná, tɔɔ muud cúgé nà ŋkul gusa mikáándé ná ndéé mí fumə ntó.

⁴ Cínəŋgá, Moyîz bá Eli bwá mú wósos, zə ŋgá lésha nà Yésus.

⁵ Pyêr músə ka ci nà Yésus ná: «*Rabi, nywaálə ŋgələ ji wa. Sə shúməgá məbanda məlól, ŋgwúd shú dwô, dúl shú má Moyîz, dúlúgá shú má Eli.»

6 Pyêr nyə a shígé mpu sâ á cíg yí, nəc é bánŋ bóólúgá *ómpwíín bwá á bul gwág ifwaas nda bwá nyê.

7 Seegya nji gúndá í má zə búdal bêsh. Bwá mú gwág kál í ngə wú gúndá jəŋg dí ná: «Mwân waamé abábə wé éga. Ságá nyə məgwág.»

8 Ompwíín bwá mú ntâg ngə yágəwa, bwá kú ná dúg təə muud shús, nji bánŋ Yésus wə bwá á bə.

9 Ja bánŋ bwá má ka ngə shulə wú mbáŋ dí yí, a mú lás nə bwo ná: «Ci bi kú jaaw múúd sâ bí ámə dúg yí, kə wóós ja *Mwân mə Múúd mə bá gwúm shwon dí yí.»

10 Bwá mú baagulə ci ni, nji bwá mú ngə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Gwúmálə máshwon dí á ngə ci ga, í ké ná jí?»

11 Ná ndéé bwá músə jí nyə ná: «Nəc é jí *Oyígali ó məcɛɛ bwá du ci ná í jii ná Eli fwóg tééd zə yí?»

12 A mú bəsa ná: «Jí bále bə ntó ná Eli má jəlá nə fwo zə, zə təl ísâ byêsh ícé byánúđ. Ká nəc é jí jisó cilyá Kálad Zembí dí ná bwá bá mpyêny Mwân mə Múud, bwá bul jugushi nyə yí?»

13 Sâ ngwúdu, mɛɛ má jaaw bí ná Eli nyə a shí bwey zə. Buud bwá á sá nyə mbií wêsh bwá á cɛɛl yí, námə nda jí cilyá shú dé dí ná.»

Yésus má yíl ngwól mwân jamb

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

14 Ja bwá má kə wóós *ómpwíín dí yí, bwá mú kwey máŋkumbə mə búúd má má lyɛ bwo, bánŋ Oyígali ó məcɛɛ bwá ngə séŋusa məkəl.

15 Nji mánkúmbə mə búúd mənɪ mə mə dúg Yésus yí, bwé mú seegya, bwé mú ɲgə kə nə mikúlá, kə ɲgə báda nyə.

16 Yésus mú jí ómpwíín bé ná: «Jáyé bínónɲ buud óga ɲgə sɛɲɛsa məkəl nə ndî yí?»

17 Na zhwog buud éne dí, ɲgwól múúd mú bɛsa nə nyə ná: «Yíguli mə ámə zə nə mwân waamé wódí, wúl shíshim í mə sá ná a bág kú ná lás.

18 Í mú ntâg ka dɛ bə, kúl jêsh í ámə wóós ná í bii nyə yí, í jumə nyə shí, ifúlug lwánd nyə mpu, a ɲgə fúgal məjə, a shwal nyánɛwo. Mə ámə jí ómpwíín bwô ná bwé yílúg nyə jamb dɔɔɲgû, bwé shígé kwag.»

19 Yésus músə bî ná: «Wúu! Yé óhááden óga! Mə e bá kə nə bî ntúni kə wóós ɲgow? Mə e bá jisow bí kə kumə jáyé ja? Zəgá mə nə mwân wəɔɲg.»

20 Bwé mú kə nə nyə. Nji shíshim ni* í mə dúg Yésus yí, í mú juɲg mwân nə ɲkulû, a mú juma shí, ɲgə bíɲgula, ifúlug í ɲgə wóós nyə mpud.

21 Yésus mú jí sóɔɲgú mwân ná: «Í á tééd nyə jáyé ja?» A mú bɛsa ná: «Í á tééd nyə, a njúl ná mwántombú.

22 Í dɛ cɛel gwú nyə. Í dɛ kəl nyə tɔɔ kuda dí tɔɔ məjújwód ija ija. Nkí wo ji nə ɲkul sá gúl sâ shú dé, gwágúg sá ɲkúɲkwónjálə, kwííndúg sâ.»

23 Yésus mú yagula nyə ná: «ɲkí wo ji nə ɲkul!» Ntó, a mú jaaw nyə ná: «Múúd yêsh mə *búgúlá Zembî yé ji nə ɲkul sá sâ jêsh.»

24 Cé nə cé sóɔɲgú mwân mú lás gwów gwów ná: «Mə ɲgə *búgula! Nji, yəg mə ɲkul ná mə mpúg bə nə

* 9:20 Bóól bwé ɲgə ci na ná: «Ja mwân nyə a dúg Yésus yí.»

búgá!»

²⁵ Buud bwé mú zə ɛɛŋgɔ áncuncuma kúl bwé á bə yí. Ntó Yésus mú ŋkáánd nə shíshim ábúbôw wəɔŋg nə: «Wo shíshim ŋgə juwo mwân mələwə nə mpu ga! Mə yímbúlí wo nə, wúg nyə nyúúlád! Ci wo kú ná bá nyiŋgə nyí nyə nyúúlád!»

²⁶ Í mú kîm nə ŋkulû, í juŋg mwân nə ndéé wú nyə nyúúlád. Mwân mú cɔ fudəd nə nyágúsá, zhwoog buud bwé ŋgə ci nə: «A mə yə.»

²⁷ Nji Yésus mú bií nyə mbwə, wɛɛl nyə. Mwân mú tɔw tətəlí.

²⁸ Nə ndéé, Yésus mú kə nyí njɔw. Ompwíin bé bwé mú kə jí nyə wu bə́nɔ́ŋ bwáméfwó nə: «Nəcə jí sá bəŋ shígé kwag yílələ shíshim ni yí?»

²⁹ A mú bɛsa bwo nə, bwé də yíl mbií ni nji nə məjəgula.

*Yésus mə jaaw ja ábɛé nə a bá yə, a mú gwûm
(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Bwé mú zə lɔ na. Bwé líina Galilê. Yésus nyə a shígé cɛɛl nə buud bwé mpúg kúl bwé á bə yí,

³¹ nəcé nyə á ŋgə jíguli *ompwíin bé. Nə ndéé, a mú ŋgə jaaw bwo nə: «Í jii nə *Mwân mə Múúd bəg kaanz məbwə mə búúd dí, bwé bəg gwú nyə. Nji mpúsə shwíy dé, nyə bá já shwoŋ dí mwôw məbá, a mú gwûm jwôw áléɛl.»

³² Nji Yésus nyə á tɛɛm ŋgə jaaw bwo ntó, bwé á shígé mpu gwág. Bwé mú bul gwág ifwaas. Bwé ŋgə fúndə jílə nyə nə nyə féélág bwo isá nyə ŋgə jaaw bwo yí.

*Zá jí fwó múúd
(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Ntó bwá mú kə jé Kapernawûm. Cínəŋg bwá mú nyí wúl njówúd. Yésus mú jí ómpwín bé ná: «Jí gwáméfwó bí ámə ŋgə sɛŋusa məkəl nə gwo zhí nə zhí yí?»

³⁴ Bwá mú jí ná kufug, nəcé zhí nə zhí, bwá á ŋgə shwɔ nə bwá cɛɛl mpu nyəŋg jí bul bə fwámé múúd bwá dí gwoŋg dí yé.

³⁵ Ntó Yésus mú zə jí shí. Nyə jəw *ómpwín wûm nə óbá bé. Nyə nə bwo ná: «Múúd mə céél bə tówe shwóg á gwoŋg jín yé, nyə jəlá nə bə múúd a mpúsə, nyə bə némə sóɔl məsáal á gwoŋg jínád.»

³⁶ Nyə ká shín lás ntó, nyə mú zə ŋwa gúl kúkágə, tál bwo nyə míshád, a mú ŋwa nyə nyádí məbwád. Nyə nə bwo ná:

³⁷ «Muud mə lég gúl kúkágə nda jíga jínə dām dí yé, a mə lég mə. Muud mə lég ntəg mə yé, nyə alégə mə, a lég múúd nyə á nti mə yé.»

*Buud wâ shédí kósmbúd
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Na Yuánes mú ci nə Yésus ná: «Yíguli, sə ámə dúg ŋgwól múúd ŋgə balan nə jínə dwô, ŋgə yíl buud məjamb nə ndí. Sə ámə ka kaambulə nə nyə nə a kú ná ŋgə sá nəcé a cugé sádí gwoŋg dí.»

³⁹ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Kúgá dɛ kaambulə nə a kú ŋgə sá. Muud cúgə nə ŋkul balan nə jínə dām, sá *məshimbá nə ndí, nə ndéé nyə nyiŋgə kə ŋgə lás nə mə ŋkí bəw.

⁴⁰ Nəcə muud nyá anjê nê mpii shé yé, jì shédí kóómbúd.

⁴¹ Muud mæ bá yána tɔɔ nji láá májúwó ηgwûd, ηgulal bí mádí jínéd nəcə bi bálê búúd ó *Kříst yé, búbálé, má jaaw bí ná, muud wɔɔηgâ nyê abúle shúb myána myâ cínɔηg.»

Sám í bul jilə

(Mat 18.6-11; Luk 17.1-2)

⁴² «Nji, ikúkágé í ηgê *búgula mæ íga, múúd mæ ká kwal gúl bɔɔgú, í bul jəla né bwá kəlug muud wɔɔηgâ mæma kwóógú cúηúd, bwá kəl nyê nê dwo m̃ñ.

⁴³ Nt́, í ká bə né mbwê wô ηkí kuú wô í ηgə kwal wo bɔɔgú, sámbúg wə, nəcə í bul jəla né wo cúgəg cug á kandugə wo njúl nê kəl mbwê ηkí kəl kuú,

⁴⁴ ntɔ né wo bég nê məbwê mwô mēsh wo mú kə kuda á kandugə jísé kú jímə yíd.

⁴⁵ Í ká bə né kuú wô í ηgə kwal wo bɔɔgú, sámbúg wə, nəcə í bul jəla né wo cúgəg cug á kandugə wo njúl nê kəl kuú,

⁴⁶ ntɔ né wo bég nê məkuú mwô mēsh wo mú kə kuda á kandugə jísé kú jímə yíd.

⁴⁷ Nkí jús dwô í ηgə kwal wo bɔɔgú, t́g dwo. Í bul jəla né wo nyíig Faan má Zembî dí nê ncwaan jús, ntɔ né wo bég nê mísh mwô mēsh bwá bá kə kəl wo kuda á kandugəd.

⁴⁸ Cínɔηg kuda jɔɔηgúd ilúmágé í d̃ d̃ nyúul yí í ádé fudə. Kuda kú námé bwɛle jímə.

⁴⁹ Mpugá né kuda í bá wá múúd yêsh mægwâm námé nda ca í d̃ wá mægwâm íd̃w dí ná.

50 Ca dúsə jə sâ. Sâ ηgwúdâ, ηkí ca í sóómb, jí í bá nyiηgə wá dwo məgwâm? Bəgá námé nda jə ca mpədúgá búúd, bí mú ka bə nə ηkul ji mpwogé mpədúgá biméfwó nə biméfwó.»

10

*Yésus nə məgwú mə bâ
(Mat 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Nə ndéé, Yésus nyə á ka wú na, kə shí á Yudéa, Zhurdê faηwíny. Buud bwé mú zə áncuncuma zə ηkúndəw cínəηg nyádi. A mú ηgə jíηguli bwo nda nyə á dū sá ná.

² Bóól *Ofarizyêη bwé á zə kə nyádi, kə bwówulə nyə, bwé ná: «Ye məcεε míshé mə ηgə ci nə muud ji nə ηkul yíl múdá yé bâ?»

³ Ntó nyə mú bεsa bwo ná: «Moyîz nyə a báásulə bí ná jí?»

⁴ Bwé nə nyə ná: «Moyîz nyε nyə á cilə ná múúd mə ká cεel yíl múdá yé bâ, a yə nyə kálaad məgwú mə bâ.»

⁵ Yésus mú ci nə bwo ná: «Moyîz nyə á yə bí cεé dəəηgú nəcé lal bí milâm.

⁶ Sâ ηgwúdâ, ja Zembî nyə á té isâ byêsh yí, nyə a sá mudúm bá mudá. Ntó nyə á ci ná:

⁷ «Nda mə mə sá bwo ntúní ná, mudúm mə bá lúgə sóóηgú bá nyəəηgá, a kə leedya nə mudá yé,

⁸ bá obá bwé mú bə nyúul ηgwúdâ.» Ntó jí ná bwé cúgə ná búúd obá, bwé músə muud ηgwúd.

⁹ Muud nyə ajáláyé nə ka béég sá Zembî mə laad yí.»

10 Ja bánêh *ompwíin bé bwá má kə wóos njów yí, bwá mú kwo jí nyə ná a féélúg bwo lósú wəəngá.

11 Ntó wə nyə á ci nə bwo ná: «ŋkí muud mə yíl múdá yé bā, a bá múdá shús íí, muud wəəng mə sá mínəəmb mísh mə múdá nyə ámə yíl yéd.

12 Təə mudá, á ká wú bā, a nyiŋgə kə dúl báád íí, a mə sá námə mínəəmb.»

*Yésus má bəd bwân óntombú məbwâ
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

13 Bóól búúd bwá á ka zə nə ikúkágə wə Yésus ná a kúnyág nə byo. Nji *ompwíin bwá mú lás nə bwo.

14 Nda Yésus nyə a dúg ntó ná, nyə a lámusa nə ompwíin bé, nyə nə bwo ná: «Bídúgá ikúkágə í zág mádí, kúgá kaambələ nə bwo, nəcé Faan mə Zembî dúsə sâ á mbií búúd wáŋ.

15 Búbélé, mə jaaw bí ná, muud yêsh nyə amágúláyé Faan mə Zembî məməgúlá mə kúkágə yé, muud wəəngá cúgé nə ŋkul nyíi cínəng.»

16 A mú ŋkény bwân bəəngá, ŋgə bəd bwo məbwâ, ŋgə yə bwo ocúncésh.

*Yésus bá muud byəəg
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

17 Yésus mú zə cə na. A ŋgə kə zhíid, ŋgwól múúd mú zə nə kúlá, zə kúdəw nyédí shwóg. A mú jí Yésus ná: «Jəjə Yúguli, jáyé jə sâ mə sáág ná mə bíig cug á kandugə kandugə yí?»

18 Yésus mú yida ci nə nyə ná: «Nəcé jí wó jów mə ná jəjə múúd yí? Kú nə muud jí jə múúd, nji Zembî nyəméfwó.

19 Wo mpú dí mæcɛɛ mága? “Wo kú gwú múúd, kú sá mínɔɔmb, kú júwo, kú yə múúd mpwɛɛ á sá nyá ampúyé yí, kú shiig múúd, gúmal sóɔngá woó nə nyɔɔngá woó.”»

20 Muud éne mú bɛsa nə nyə ná: «Yíguli! Mə ηgə bɛ mæcɛɛ máni mēsh, tééd íkágéd zə kumə múús.»

21 Yésus mú dúg nyə ná figá-figá, a mú gwág nyə cey lámúd. Nyə nə né ná: «Í ηgə ná fúfə wo sâ ηgwúd. Kaá kusha ísâ byêsh wó jí nə ndî yí, wo yə mímbúmbúwá *mwaanê wɔɔngá, wo ka bá kə bə nə məbii gwôw; ság ntó wo ka zə bɛ mə.»

22 Muud wɔɔng mú shúsala nə mpɛsá má Yésus, a mú ntâg kyey, nəcé nyə á bə nə zhwog məbii.

23 Yésus mú ciηg mpwóómbá dúg nyádí mákoogú ná ndéé, a mú ci nə *ompwíín bé ná: «A kwowuláɔ ná buud bí nə məbii wá bwá nyíig Faan má Zembî dí eé!»

24 Ompwíín bé bwá mú káam ciyá jɔɔng, Yésus mú nyiηgə ci nə bwo ná: «Yé bwân bâm! A kwowuláɔ ná muud nyíig Faan má Zembî dí eé!

25 Í yida nywá bə kúná-kúnə ná *shamô nyíig luun lú ndundu dí, ntɔ nə muud á bulya məbii nyíig Faan má Zembî dí.»

26 Nji bwá á gwág ntúni yí, bwá á bul káam, bwá mú ηgə nyímbala bwámé nə bwámé ná: «Ká zé jí nə ηkul *dúg cag yé?»

27 Yésus mú kænd mísh bwódí, a mú ci nə bwo ná: «Muud cugé nə ηkul sá jíni jâη, nji Zembî; nəcé Zembî nywáá ji nə ηkul sá sâ jêsh.»

28 Pyêr mú ja lésú, nyə ná: «Ká, dugí! Sə báá sə á má shîn lúgə ísâ byêsh, sə zə bɛ wo.»

29 Yésus mú bɛsa ná: «Búbólé, má jaaw bí ná, ñkí muud mə sá ná, tɔɔ minjów, tɔɔ məshí, tɔɔ omínyɔŋû, tɔɔ okóól, tɔɔ nyɔɔŋgú, tɔɔ sóŋgú, tɔɔ bwân, a lúgə byo shú dâm, nə shú bwiiŋgúlə Jɔɔjɔ Kéél,

30 nyə é nyingə bií ísâ byɔɔŋg byêsh ija təd té nyə é ñgə cugə wa shí yí: tɔɔ minjów, tɔɔ məshí, tɔɔ omínyɔŋû nə okóól, nə nyɔɔŋgú, nə bwân, ija təd, a bwəma námə nə cúwúlí cínɔŋg, nə ndéé a ka bá kə cugə kandugə kandugə cug í zág yíid.

31 Bóól ncúlyá buud bwə tál shwóg wá, bwə bá tɔw mpúsə, bɔɔŋg bwə tál mpúsə wá, bwə bá tɔw shwóg.»

*Yésus má jaaw ja áléel ná a bá yə, a mú gwûm
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

32 Bwə á ka ñgə bád kə Yurúsələm, Yésus tál shwóg, ompwíín bé bwə ñgə bɛ nyə mpúsə, mílâm mí kál bwo gwôw nə ifwaas. Tɔɔ buud bwə á ñgə bɛ bwo wá, bwə á ñgə námə bεemb. Yésus mú ñwa *ompwíín wûm nə óbá bé, a wú nə bwo búúd dí, bánón kə ñgə kyey koogú, a mú ñgə jaaw bwo ísâ í bá zə sîy nə nyə yí.

33 Nyə ná: «Dugá, sə ñgələ bád kə Yurúsələm óga; mpugá ná *Mwân mə Múúd mə zə kə kaanz mábwə má mílúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó məcɛéd. Bwə é cɛɛlə nyə shwíy, bwə mú kεenzh nyə mábwə má íkúl ishúsúd.

34 Bwə wá bwə bá cágulə nyə, bwə sey nyə məntənd mpwóómbúd, bwə fyámusə nyə mílwón,

bwé mú gwú nyə. Nji nyə bá gwûm shwoŋ dí jwôw álél.»

Zá jí fwó múúd
(Mat 20.20-28)

³⁵ Né ndéé, Zhâk bá Yuánes, bwân ó Zhébedé, bwé mú zə shísh wé Yésus, zə ci nə nyə ná: «Yíguli, sá má téég wo məbwê, ság sá sâ sá é jí wo yí.»

³⁶ A músə jí bwo ná: «Bí má jii ná mə sáág bí jí?»

³⁷ Bwé mú bəsa ná: «Yág sá wáda nə sá bəg ji wo, nyíga mbwê məkóól, nyíga mbwê mənchwûm ja wó bá kə ji wódí jiya gúméd yí.»

³⁸ Yésus mú bəsa ná: «Bí ampúyé sá bí ŋgá jii yí. Ye bí bí nə ŋkul ŋgul bálá má é ŋgul yí, ŋkí ná bí duwan nduwán má é duwan yí?»

³⁹ Bwé ná: «Haaw. Sá bí nə ŋkul ŋgul.» Yésus nə bwo ná: «Bálá má zə ŋgul yí, bí é ŋgul gwo, təw nduwán má zə duwan yí, bí é duwan námə wo.»

⁴⁰ Nji, kóómb á ná bí jíg mə nyíga mbwê mənchwûm nyíga mbwê məkóól, mə dí jí nə ŋkul ŋwa wúni cígúlá, ijíya byəŋg bí sə shú búúd í á bwey kwəməsəw wá.»

⁴¹ Ja bóól *ómpwín wûm bwé á gwág ntó yí, bwé a gwág Zhâk bá Yuánes bôw.

⁴² Yésus mú jêw bwo, lás nə bwo ná: «Ŋgaá bí mə mpú ná buud bwé ŋgá wúmə nə jiya tówe shwóg íkûl ishús dí wá bwé ŋgə ntəŋg ijwûga byán, ofwó búúd bwé ŋgá lwóya nji mpêl.»

⁴³ Í ajáláyé nə bə ntó bí bəŋ dí. Nyəŋg yêsh mə céél bə fwó múúd gwoŋg jín dí yé, yídag sêy nə bóól.

44 Nyɔɔŋg mə céél tɔw bí shwóg yé, bág bóólúgá lwaá.

45 Sâ jɔɔŋgû wə jíśá ná *Mwân mə Múúd nyəméfwó nyə a shígé zə ná bwə séyúg nə nyə. Nyə á yida zə séy nə buud, a yána námá cug jé shú ná ncúlyá buud bwə bág ofəlî* .»

*Yésus mə bêny Bartimê mísh
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)*

46 Ntɔ́, Yésus bənɔŋ ɔmpwíín bé bwə mú kə kumə Zheríko. Bwə mú ŋgə lɔ ŋgwála wɔɔŋgû; buud bwə á ŋgə bɛ bwo áncuncuma. Ŋgwól áncím-ncím nyə á bə zhí dí koogú, a ŋgə gwáamb buud isâ. Muud wɔɔŋgû nyə á bə nə jínə ná Bartimê, mwân mə Timê.

47 Nyə mú gwág ná Yésus á Nazarêt wə ŋgə cɔ́ éne. Ntɔ́ nyə mú tééd ŋgélə kím ná: «Yésus, mwân mə *Dávid, bwíígúg mə ná ŋkwonjú.»

48 Njɪ buud bwə mú ŋgə ŋkáánd nə nyə. Tɔɔ ntɔ́ nyə mú mpu bân kál gwɔw ná: «Yé Mwân mə Dávid, bwíígúg mə ná ŋkwonjú.»

49 Yésus mú shigɔla. Nyə ná buud ná: «Jɔwúgá mə nyə.» Bwə músə jɔw áncím-ncím. Bwə nə nyə ná: «Səlɔg lâm shí! Tɔwúg! A ŋgə jɔw wo.»

50 Muud éne mú wusə kúúd jé koogú. A mú bumb, lɛl kə wə Yésus.

51 Yésus mú ci nə nyə ná: «Wó jɪ ná mə sáág wo jɪ?» Áncím-ncím mú bɛsa ná: «Ye yígɔli, ság ná mə kwóg dúgya.»

10:45 Mat 20.28 * **10:45** Bwə á du jóna ŋkúmba tɔŋ shú ná ŋkúmba kwám í bág fəlî. Tɔŋ nyɔɔŋg wə Yésus nyə a jóna nə cug jé shú búúd bəsh yí. **10:47** Mat 20.30-31

52 Yésus nə nyə ná: «Kaág mpwogé, wo má *dúg cug nəcé búgə gwô.» Cé nə cé, mísh má mú nyiŋgə dúgya nyə. A músə bɛ nyə.

11

Yésus mə nyí Yurúsəlem

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yuá 12.12-16)

1 Ja bwə á ŋə shish kúná-kúnə nə Yurúsəlem yí, bwə á kə wós ŋgɛ́ Betafazhe, *Mbún wəolivyê dî. Yésus mú lwâm *ómpwíín óbá.

2 Nyə nə bwo ná: «Kəgá na dánd á shwóg níd. Í é bə, bí ká námá jé, bí kwey cwɔ́ jakáás cɛɛlá, í njúl ná tə muud kú fwo bwɛɛ kəwa nyə kwonɔ́d. Bí ó ciny gwo, zə mə nə gwo.

3 Nkí muud mə jí bí né nəcé jí bí ŋgə ciny gwo yí, bí bɛsa nə nyə ná: “Cwám̄ba wə ŋgə jí gwo.” Muud wəŋgú nyə é lɛɛl námá bíd ná bí zəg nə gwo.»

4 Ompwíín bwə mú kə, bwə mú kə kwey cwɔ́ jakáás cɛɛlá kúná-kúnə nə wúl mpumbé, njwónj dí koogú. Bwə mú ciny gwo.

5 Bóslágá búúd bwə á bə cínəŋg wá, bwə mú jí bwo ná: «Jí bí ŋgə sá ní? Bí má ciny cwɔ́ jakáás ní nəcé jí?»

6 Bwə músə bɛsa mbií Yésus nyə ámə jaaw bwo yí. Buud bəŋg bwə mú bíd né bwə kəg nə ndî.

7 Bwə mú zə Yésus nə cwɔ́ jakáás, bwə ŋə yíl mikáándə myánj ŋə jɛɛl gwo kwonɔ́d. Yésus músə jí gwôw.

8 Ncúlyá buud bwə mú ŋə taalə mikáándə myánj zhíí nə zhií, bóól bwə ŋgə búgə məmpúnzə má ílíí mákoogú ŋə zə taalə zhíí.

⁹ Shwíínzhá buud bwé á ngə kə Yésus shwóg wá nə bəəng bwé á ngə bɛ mpúsé wá bwé á ngə wá ngwa ná: «Hosána! Gúmá í bág nə nyəəng ngə zə jíná mə Cwámba dí yé.

¹⁰ Gúmá í bág nə ijwûga í ngə zə yí, ijwûga i Dâ *Dávid! Hosána jon læ gwów dí cwû!»

¹¹ Ja Yésus nyə á kumə Yurúsəlem yí, nyə á kə nyíi *Luŋ mə Zembî, a músə kənd mísh Luŋ dêshud. Nda í á bə mpwó-kugú shí ná, a mú cúwo tóón, nyiŋgə kə nə ompwíín bé wûm nə óbá Betanî.

*Yésus mə shwó líí figyé
(Mat 21.18-19)*

¹² Mán məlê̄m, bwé mú wú Betanî. Yésus mú ka gwág zha.

¹³ A mú dúg shug lú *figyé shwóg-shwóg í njúl ná ŋkudá. A mú kə dúg ná ka nyə é kwey mpumá cínəng. Nji, ja á mə kə wóós líí dí shí yí, a mú kwey nji ikáá nə ikáá, nəcé í a shígé fwo bə baan læ mpúmá. ¹⁴ A músə ci nə figyé ná: «Muud nyə abálé ná bá bwele də təə bumá gwô.» Nyə á ngə lás ntó, *ompwíín bé bwé ngə gwág.

*Yésus mə wíŋg búúd ó mikus Luŋ mə Zembî
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yuá 2.13-16)*

¹⁵ Bwé mú nyiŋgə jé Yurúsəlem. Né ndéé, Yésus mú kə nyíi *Luŋ mə Zembî, a mú kə wíŋg búúd bwé á ngə sá mikus cínəng wá. A shîn lwág ítúwəli í búúd bwé á ngə sá icénd í *mwaanê wá, nə ishíya í bəəng bwé á ngə kusha məfaf wá.

¹⁶ A ban ná muud kú ná líína nə mbag Luŋ mə Zembî dí cwû.

17 A mú ka zə yə bwo njígúlá, nyə ná: Ngaá jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Bwé bá da jôw njów wâm ná: “njów mǎjəgula á ikûl nə ilwon byêsh?” Ká bí bân mə yida sá ná í bág daage lú íjúwâl.»

18 Milúlúú myâ ofada nə *Oyíguli ó mǎcɛɛ bwé mú gwág sǒlúgú wǒɔŋgá. Bwé mú ŋgə sǒ məzhií ná bwé gwú Yésus, nji bwé á ka ŋgə fúnda nəcə njígúlá yé á ŋgə bul nyí buud mílámúd, buud ŋgə bul káam.

19 Mpwó-kugú shí, Yésus bǎnǎŋ *ompwíin bé bwé músə wú ŋgwála.

*Njígúlá búgá nə dúlǎ sá məjəgula
(Mat 21.20-22)*

20 Mán məlǎm, bwé mú nyingə kə ŋgwála, bwé mú dúg líi *figyê, í mə shîn shwáás kə jé míkǒlǎd.

21 Pyêr mú zə tǎduga sâ Yésus nyə ámə sâ yí, a mú ci nə Yésus ná: «*Rabi! dúgí! Figyê wó ámə shwó yé mə shwáás.»

22 Yésus mú ntâg ci nə bwo ná: «Búgúlagá Zembî!

23 Búbǎlé, mə jaaw bí ná, ŋkí muud mə ci nə mbǎŋ ga ná: “Túwúg na, wo kǎg juwa mǎŋ”, a ká bə nə lâm búgá, kú ŋgə sá məshwán, í bǎle sîy nda nyə ámə ci ná.

24 Gwé wé mə jááw bí ná, sâ jêsh bí mə bá gwáámb məjəgula dí yí, bégá nə búgá nə bí mə bii, bí dúg í bé námə nda bí ámə gwáámb ná.

25 Ja bí tál tǎtǎlí ŋgə sá məjəgula yí, ŋkí muud mə tǎdúgá íwushí ŋgwól múúd nyə á wush nə nyə yí, a júúg muud wǒɔŋgá. Ságá ntó, Sǒŋgá wán jísé gwów yé júúg námə bí nə iwushí bín.»

26 * [Nji, ηkí bî mə bə kú dɛ juu bóól búúd íí, Sóónηgú wún jísé gwów yé kú námá dɛ juu bí nə məbôw bí má dɛ sá má.]

*Nkul ijwûga má Yésus í ηgə wú ηgow
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)*

27 Bwé mú zə jé Yurúsəlem. Yésus mú kə ηgə kyey *Lun mə Zembî dí cwû ná ndéé, milúlúú myâ ofada nə *Oyíguli ó məcεε nə ocúmbá buud bwé mú kə nyádí.

28 Bwé mú jí nyə ná: «Nyáyé ηkul wó ηgə sá ísâ íni nə ndí yí? Zə nyə ámə yə wo ηkul ná wo zəg ηgə sá byo?»

29 A músə bεsa nə bwo ná: «Mə zə námá fwo jí bí ηjígá. Bí má ká bεsa, mə mú jaaw bí ηkul má ηgə sá misóólúgú míga nə ndí yí.

30 Nduwán Yuánes nyə á ηgə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ηkúl? Ye ηkul á gwów wə Zembî, ye ηkul á buud? Bεsagá mə.»

31 Bwé mú téduga ná: «ηkí sá má ci ná “gwów”, nyə e jí sá ná: “Ká nəcé jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

32 Sə má ká mεel ci ná í á bə ηkul á buud íí, ηkwée sê! Buud bēsh bwé ηgə magulə ná Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

33 Bwé mú bεsa nə Yésus ná: «Sə ampúyé.» Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé námá bí ηkul má ηgə sá misóólúgú míga nə ndí yí.»

12

*Kanda ósól ó másáal ó abúbôw
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)*

* 11:26 Míl micilyá mí ayág mí cúgé nə mpánzá ni. 11:32 Mat 14.5

¹ Nyə á ka zə kənd milúlúú myâ ofada nə *Oŋkume ó məcɛɛ nə ocúmbá buud óni kanda. Nyə nə bwo ná: «Ŋgwól múúd nyə a sá fambá *vînyə, wá gwo lunɣala dí. A fáág bíí dúlə bá nyáam mpúmá, a lwɔ́ cwámábé ísándálé, a mú yə búúd fambá jɔɔŋg məcéd. A músə kə njɔɔndəd.

² Fwála lú məm wááɣulə dí, nyə á kənd ŋgwól sóol məsáal yé nə a kág ŋwa nyə dé kəw lə mpúmá búúd bwé á lúg nə fambá wá dí.

³ Nji buud bɔɔŋgú, bwé mú yida bii sóol məsáal wɔɔŋgú, danɣulə nə ndéé nyiŋg nyə məbwê məbwê.

⁴ Muud fambá mú nyiŋgə kənd ŋgwól sóol məsáal yé. Bwé mú wá nyə fáŋ lúúd, séémbuli námə nyə nə məlwíy.

⁵ Muud fambá nyə á nyiŋgə kənd muud shús. Bwé mú kə gwú nyâŋ. Nyə mú nyiŋgə kənd bóol ŋkí bulya, bwé mú námə sá bwo nda bɔɔŋg wə ashúshwóógú: bwé cú búga, bwé gwú búga.

⁶ Muud fambá nyə á ka bə nə mwân yé nyə á dɛ bul dɛ cɛel yé. A mú ka zə jána kənd mwân yé wɔɔŋg búúd bɔɔŋg dí, nyə ŋgá tédɛga nə gúl ja, buud óni bwé é gwɔ́ɔ nyə ná mwán yé.

⁷ Ká, ja búúd bwé á lúg nə fambá wá bwé á dúg mwân éne yí, bwé á ŋgə ci bwámé nə bwámé ná: “Dɛgá! Muud mə bá lúg nə lúgí óni. Shé gwúgá nyə, shé bəg lúg nə lúgí jé.”

⁸ Bwé mú zə bíi nyə, gwú nyə nə ndéé wusə ncá fambá.»

⁹ Yésus mú jí milúlúú myâ ofada nə Oŋkume ó məcɛɛ nə ocúmbá buud óni ná: «Nda bíí, bíí mé dúg nə muud fambá mə bá zə sá jí? Mɛɛ mə dúg nə a bá zə,

zə gwú búúd bwá á lúg nə fambé wá, a mú yə búúd óshús fambé jé.

¹⁰ Bi afwóyé bwεε lə mícilyá mí Kálaad Zembî dí ná:

Kwóógú ólwóye bwá á myaas yí,
dwó wá í má bæ kwóógú lú lámuga*.

¹¹ Cwám̄ba sóólúgú yé wá ni.

Jísə *sâ mímbúgú sádí míshúd í?»

¹² Milúlúú myâ ofada bánôη *Oηkume ó máceξ nə ocúmbá buud óni bwá mú tééd ηgólə sə məzhií ná bwá bií nyə, nəcé bwá á mpu ná lású wáη wá Yésus nyə á ηgə lás kandad ni. Nji, nda bwá á ηgə fúndə məηkúmbə mə búúd ná, bwá mú béégya nə nyə, bwá mú kyey.

Mwaanê tóya má Káázɛl

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Bwá mú ka ηwa bóól *Ofarizyêη nə bóól búúd wâ gwoonη í á d̄u ságusə ijwûga í Herod yí, bwá mú kənd bwo nyádí ná bwá kág bwówulə nyə, ná ka nyá é biil nə iciyá byé.

¹⁴ Ja bwá má jé nyádí yí, bwá má ci nə né ná: «Yíguli! Sə ηgə mpu ná wo ji búbálé muud. Wo ádé bæemb sâ bóól búúd bwá é ci yí, wo kú námə bæ nə ifwaas nə mbií múúd wí nə ηkul t̄w wo míshúd yí. Wo ηgə jíguli sə cug á Zembî búbálé. Ntó, jaawug sê. Ye məceξ máshé má ηgə magulə ná sə jónág tóya mə *Káázɛl, ye má aηgê nə magulə? Ye sə dúg jóna, ye sə nda d̄u jóna?»

12:10 Sôm 118.22-23 * **12:10 kwóógú lú lámuga:** Í á d̄u bæ kwóógú bwá á d̄u tééd jil mándəlúd yí, dwó wá bwá á d̄u b̄ɛ ja bwá lám mənyunη mə njów yí. **12:12** 11.18

15 Ká, nyə á bwey mpu kwába jáŋ jəŋg, a mú ci nə bwo ná: «Bi mə zə bwówulə mə nəcé ji? Zəgá ná mə nə saŋ *danarî†, mə dúgúg.»

16 Bwə mú zə nyə nə wo. A mú jí bwo ná: «Zə jí nə vuguli mpwoombú nə jínə bwə á lúlə wa ga?» Bwə nə né ná: «Jísə Káázəl.»

17 A mú ka ci nə bwo ná: «Yəgá Káázəl isá í Káázəl, bí yə Zembî isá í Zembî.» Bwə mú bul káam mpəsá nyé nyəŋgá.

*Gwûmúlə búúd bwə bá gwûm yí
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)*

18 *Osadwisyêŋ, buud bwə də ci nə mimbimbə mí ábúle gwûm məshwon dí wá, bwə á ka zə wə Yésus, zə jí nyə ná:

19 «Yíguli! Moyîz nyə á yə sə cɛɛ ná: “Ŋkí muud mə yə kundú, mínyəŋú yé mə jəlá nə shúgula nə kúsə yé, a byág nyəŋg mə yə yé mpwon buud.”

20 Bóól ómínyəŋú bwə á byêl wa zəŋgbá, budûm nə budûm. Acúmbá mú bâ múdá, a mú yə kú nə mwân.

21 Nyəŋg nyə á bɛ nə nyə yé, mú bâ kúsə acúmbá nyə á lúgə yí, a mú námə yə kú nə mwân. Mbií ŋgwúd nə áléel,

22 nə bóól óntombú bé bêsh, kə jé mwân á məzhúgúlâ. Bêsh, bwə á bâ mudá ŋgwúd wəŋgá, bêsh shín yə, bwə kú lúgə mwân. Mpúsə wán, mudá wəŋg mú námə zə yə.

23 Ja búúd bwə bá gwûm yí, nyáyé mə bá ŋwa mudá? Ngaá ná bêsh bwə á shí bə ógwúm bé?»

† 12:15 *danarî*: Í á bə mwaaŋé á Rom, bwə á də jəna tóya nə ndî yí, wo je dúg Mat 22.18-21 dî. 12:17 Rom 13.7 12:18 Luk 20.27

12:19 Mbá 25.5-6; Mat 38.8

24 Yésus mú bęsa nə bwo ná: «Ŋgaá bi má kwab, nəcé bí ampúyé sâ Kálaad Zembî ŋgá ci yí, bi kú námá mpu mpífé má Zembî.

25 Ja búúd bwé bá gwûm máshwoŋ dí yí, budúm bwé ábúlé ná bâ búdá, budá nda ná kə mábáád. Bwé bá ji nda *wəéŋgəles ó Zembî bwé njúl joŋ dí ná.

26 Kóómb á mimbimbə bálə gwûm máshwoŋ dí, ŋgaá ná Kálaad məcɛɛ má Moyíz dî, bi má də lɔ kúl í ŋgá lwágulə nda nyə á kwey ŋwiile ŋkaŋ dí yí. Ŋgaá Zembî nyə á ci nə nyə ná: “Mə ji Zembî má *Aburaham, Zembî má *Izaag, Zembî má *Yákwab.”

27 Ntó ji ná Zembî cugé Zembî mimbimbə, a ji yidá bə Zembî á buud bwé ŋgá cugə wá. Bí ŋgə jág bul kwab.»

Cɛɛ í ntɔ məcɛɛ mēsh yí

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Ngwól Yíguli məcɛɛ nyə á ŋgə gwág nda bwé á ŋgə jí nyə minjígá ná. Nda nyə á dúg né Yésus ŋgə mpu bęsa ná, a mú zə jí nyə ná: «Məcɛɛ míshé mēsh dí, dáyé í tál mól mēsh shwóg?»

29 Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Cɛɛ í tál mól mēsh shwóg yí, dí ná:

Gwágúlég, Izurəyél! Zembî wúsú, Cwám̄ba, jísó Zembî nji nyəméf̄wó.

30 Wó jalá nə cɛel Zembî wô Cwám̄ba nə lâm wô wêsh, nə *shíshim wô wêsh, nə lúú wô wêsh, nə ŋkul nywô nyêsh!»

31 Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Cɛɛ ábeê dúsə ná:

Wo cɛel múúd yêsh jísó wo kúná-kúnə yé nda woméf̄wó.

Kú nə tɔɔ cɛɛ í ntɔ mání.»

³² Yíguli mæçç ntâg nə nyə ná: «Haaw! Wo má mpu lás! Sâ wó ngé ci yí, jísə tətəlî. Zembî jísə nji ngwúd, kú nə ngwólúgá shús mpúsə nyə.

³³ Muud má jəlá nə wá lâm yé wêsh wə Zembî, a cœl nyə nə fug nyé nyêsh, nə ñkul nyé nyêsh. A jəlá nə cœl námá muud jí nyə kúnə-kúnə yé nda nyəmfwó. Ntó wə jísə mpwogé, çó jígálúlə Zembî ocúdu nə sálə nyə mól *mátúnuga mêsh.»

³⁴ Nda Yésus nyə á dúg né nyə á mpu bəsa nə nyə ná, a mú ci nə nyə ná: «Í abúlé ná gwaa nə wo ná, wo nyíig Faan má Zembî dî.» Nə ndeé, tœ muud nyə a shígé ná nyiŋgə jí Yésus njiǵá.

Mesî bá Dávid
(*Mat 22.41-46; Luk 20.41-44*)

³⁵ Ntó, nda Yésus nyə á ngə jíguli buud *Luŋ má Zembî dí ná, nyə a jí bwó ná: «Wáyé mbii *Oyíguli ó mæçç bí nə ñkul ci ná *Krîst ji Mwân má *Dávid yí?

³⁶ Ngaá *Dávid, nyəmfwó, nə ñkul má Nkəŋkə Shíshim, má ci ná:

Cwámba‡ nyə á ci nə Cwámba wâm ná:

“Jig shí wa mádí mbwê mənçwûm,
kə wóós ja mə é culushi mízhízhíŋ myô,
wo nyaál myo nə məkuú yí!”

³⁷ Dávid nyəmfwó nyə á jôw *Krîst ná Cwámba. Ká nyə é ka bə Dávid mwân na ntudele?» Buud bwé á bə áncuncuma wá bwé á bul gwág məshusug nə lósú yé.

12:32 Luk 20.39 **12:33** 1Sa 15.22; Ozê 6.6 **12:34** Mat 22.46;
Luk 20.40 **12:35** Mat 20.30-31 **12:36** Mat 22.44 ‡ **12:36** Wa,
jínó lú Cwámba dúsə “Yawé”, mbii í ngé wú Sôm 110.1 dí yí.

Yésus mə kéwáli búud
(*Mat 23.1-12; Luk 20.45-47*)

³⁸ Nə ndeé, a mú kə shwóg nə jígúílílə búúd. Nyə nə bwo ná: «Bi ɔ káálígə nə Oyígúli ó mósɛɛ! Bwə ɛɛl dúlə mɛɛlə nə ɲwɔɔlə ɲwɔɔlə íjud, nə dúlə sɔ́ nə buud bwə dúg bəda bwo məbədə́ mə gúmá məɲkúmbə mə búúd d̩.

³⁹ Bwə ɛɛl námá kə d̩ ji n̩i íjiya yâ shwóg ja búsá *mámpáánzə mə mínjígúlá mə *Oyúden dí yí; bwə ɛɛl námá d̩ kə ji n̩i lúú tɔ́wəli dí ja bwə dú kə ídina dí yí.

⁴⁰ Bwə déég míkúsə mí búdá isâ byán byêsh. Bwə nyɲgə d̩ sá ígwaa-gwaa í məjəgɔ́lə, lwóyálə nə búsə íjɔ́ í búúd. Intúgúli byán í bá bə ɲkí jág bul nyaan.»

Yána mə kúsá múdá
(*Luk 21.1-4*)

⁴¹ Yésus nyə á ka kə ji ná beendyá nə jaadə máyána má *Mpáánzə Zembî, a ka ɲgə dúg nda búúd bwə á ɲgə wá máyána ná. Ofwó búúd bwə á ɲgə wá ɲkí bulya.

⁴² N̩i wúl mbúmbúwá kúsá múdá, í á zə wá isusán̩ íbá, t̩ɲ á búbaalé ifáda.

⁴³ Yésus mú j̩w *ompwíin bé, nyə nə bwo ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, mbúmbúwá kúsá múdá ni mə wá máyána ɔ́ buud bēsh bwə ámə ɲgə wá wá.

⁴⁴ Nəcé buud bēsh bwə ámə ɲgə wá óni, bwə ámə ɲgə ɲwa mámpugə má byɔɔg dán̩úd. Ká nyɛ, a n̩júl mbúmbúwá, nyə ámə wá bímbí dēsh nyə ámə bə nə ndí yí, bímbí dēsh í ámə bə nə nyə é ɲgə ɔ́gə nə ndí yí.»

13

*Məshíné mə shí**(Mat 24.1-14; Luk 21.5-17)*

¹ Nda Yésus nyə á ηgə cúwo wú *Luη mə Zembî ná, ηgwól *mpwíín yé mú ci nə né ná: «Yíguli, fwog dúg jɔjɔ mákwóógú mání, nə məma lwɔyá ni!»

² Yésus nyə á ka bɛsa nə né ná: «Nə jɔjɔ mákwóógú nə məma lwɔyá wó dúg ni, tɔɔ kwóógú ηgwúd í ábúlélé nyingə lúg í mbád na dúlúgá dí gwôw, mêsh mə bá shugula shí.»

³ Yésus mú ka kə *Mbún wáolivyê dí, kə ji shí, ηgə dúg kóomb Luη mə Zembî. Pyêr, Zhâk, Yuánes nə Andrê, bánêη bwə á bə bwáméfwó wá, bwə mú ci nə nyə ná

⁴ «Jaawug sê, isâ íni í bá bə jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sé ná isâ byəηg í wál bá ηgə zə bwəma yí.»

⁵ Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Bí ó bey ná buud bwə bāg shiig bí.

⁶ Nəcə buud ηkí bulya bwə bá də zə nə jínə dām; nyân wóós, nyə ná: “Mə wə *Krîst”. Bwə bá kənd zhwog buud jugú.

⁷ Bí mə bá də gwág mílán mí móomb, bí gwáduga ncíndə dɔomb, bí kú bá də kənd mílám gwôw; í bá jii nə isâ íni í bég. Nji tɛɛm bə ntó, í ábúlélé fwo bə məshíné mə shí.

⁸ Gúl lwoη í bá lumbuli nə gúl, dúl faan lumbuli nə dúl. Shí í bá námə də ntaŋusa bíl íkúlúd, zha á ifí mpu í bá bə. Isâ íni byêsh í bá ná bə nji mətéédulé mə mácey mə byéyí.

⁹ «Bí ó də bey. Bwə bá də kusha nə bí mábwə mə osémbye ó mílésúd, bwə də fyámusə bí milwón

*mámpáánzé má mínjígúlá má *Oyúden dî. Bî mæ bá dæ kaad mísh má búúd ó anúnî næ ojwû ó lœm dí ná, bî kág bwaagulæ sâ bî má mpú shú jíné dâm yí.

¹⁰ Í fwo tééd jîi ná bwé cúndóg Jɔjɔ Kéél ikûl næ ilwon byêsh dî.

¹¹ Ja bwé bá dæ kusha næ bî yí, bî kú bá dæ bwey yágwwo íciyá í kœd. Bî ɔ bá dæ lás sâ í é bá dæ jé bî cé jœngúd ná bî lásúg yí; nœcé bî dí má bá dæ lás, í bá dæ bæ Nkêŋkê Shíshim.

¹² Mínyœŋâ má bá kusha næ mínyœŋâ yé ná bwé kág gwú nyæ. Sóŋgú má bá kusha næ mwân; bwân bwé lumbuli næ obyól, ŋgæ gwú bwo.

¹³ Buud bêsh bwé bá mpii bî nœcé jíné dâm. Nji, muud mæ bá jísœw kæ wóós máshínéd yé, a bá cugæ.»

Incwaw í ntug í bá bæ

(Mat 24.15-31; Luk 21.20-28; 17.22-23)

¹⁴ «Ja bî má bá dúg ájælœŋkúŋkwɔ má kæ ŋwa jiya kúl í búl bæ ci yí, muud ŋgé lɔ cilyá ga yé, ké mpú gwág! Ja bî má bá dúg ísâ byœŋg yí, buud bwé bá bæ Yudéa wá, bwé bâg fúnda, kæ mímbúmbúŋúd!

¹⁵ Muud mæ bá bæ kwáminá yé kú bá shulæ ná a ké njów kæ ŋwa sâ.

¹⁶ Nyœŋg mæ bá bæ fambé yé, kú ná kwo kæ kwáádé ná a ké ŋwa kúúd.

¹⁷ Nkwée budá bwé bá bæ næ mæbum, næ bœŋg bwé bá ŋgæ nyééŋg bwân mwœw mœŋg dí wá! Bwé bá bul ŋkúŋkwœŋ.

¹⁸ Jægulagá næ Zembî ná isâ íni í kú bá wóós bî ŋkwánúd.

13:11 Luk 12.11-12 **13:12** Msh 7.6; Mat 10.35; Luk 12.52-53

13:13 Yuá 15.21; Mbú 13.10 **13:14** Dan 9.27 **13:15** Luk 17.31

19 Nacé *incwaw í ntug í bá bæ mwôw mœng dí mbií í abwélé bæ té Zembí nyə á té gwôw nə shí yí. Bíl í ábúlé kwo bæ mbií wœng.

20 Í á mbêm bæ Cwám̄ba kú cunal mwôw má incwaw í ntug mœnggâ, tœ muud kú faam. Nji, a bá cunal mwôw mœnggâ shú buud nyə á féesh ná bwé bág bé wá.

21 Ntó, ñkí ñgwól múúd má ci nə bí ná: “Dugá! Mesí ji wa”, ñkí ná: “a jisə wá”, kúgá *magulə.

22 Omesí ó máshigâ nə *buud ɔ mícúndə wâ mæshigâ bwé bá d̄a wóós. Bwé bá d̄a sá *mæshimbá nə *isâ í ntó búúd ñkwóŋ yí mbií wúsə ná ñkí gúl sâ jí nə ñkul bæ ntó, buud Zembí má bwey féesh wá bwé bɛ bów-bôw zhíí.

23 Bi ó b̄ey! Mə má bwey jaaw bí isâ byêsh wə ni.

24 «Mə jaaw bí ná mwôw mœnggâ dí, mwôw má incwaw í ntug mœng má ká námé shîn c̄ə, jwów í bá shila ná ñkwed kú ná kwo faan; ñkwoond kú ná wéeshali máñkenya;

25 wæacén-cénî bwé bá d̄a bí shí; isâ byêsh bísə nə mpífə jŋ dí yí í bá kúngula.

26 Ja jœnggâ, bwé bá ka d̄ug *Mwân mə Múúd ñgə cúwo jŋəd, a zág nə mpífə nə milwanə.

27 A bá nti *wəéngales bé bwé zə sœng búúd Zembí nyə á féesh wá ikóómb ínə byêsh, tééd bíl íjuma í shíd kə wóós bílúgád.»

Yuug á lí figyê

(Mat 24.32-44; Luk 21.29-33)

28 «Ŋwagá f̄ug nə yuug bí má d̄a d̄ug nə lí *figyê yí. Í d̄a bæ, ja mpúnzə nyé í mú ná bud-bud, mænccuug

13:19 Dan 12.1; Mbú 7.14 **13:21** Luk 17.23-24 **13:22** Mat 24.24

13:24 Mat 24.29 **13:26** Mat 24.30

mə agúgwáan mə ηgə kə yí, bí mú mpu nə ompú bwə mú kúnə-kúnə.

²⁹ Ntó námə, ja bí mə bá dág isâ byəŋg í ηgə sîy yí, mpugá nə zîyé mə *Mwân mə Múúd í mú kúnə-kúnə, í mú cé máyíndə mə nyâ.

³⁰ Búbələ, mə jaaw bí nə, kala búúd ga í ábulé cə isâ íni byêsh kú fwo sîy.

³¹ Gwów nə shí í bá cə, nji iciyá byâm kú cə.

³² «Shú sâ í dúgyá nə jwôw nə wəla isâ byəŋg í bá sîy yí, kú nə muud mə mpú; tɛɛm bə *wəéŋgəles búśə wə Zembî wá bwə ampúyé; tɛɛm bə Mwân nyə ampúyé; nji Sósŋgú wə mə mpú.

³³ Bí cə mpú ji ŋkasó! Nəcə bi ampúyé baan dəŋgá.

³⁴ Í bá bə nda muud mə zə tí nə a kə ŋjənd dí, a lúgə ŋjów búúd yé, a yə ósól ó mäsáal ŋkul ηgələ sá isâ, nyə nə mbaagələ mbê nə a jig ŋkasô.

³⁵ Ntó, jigá ŋkasó! Bi ampúyé baan amádi ŋjów mə bá zə yí. A ji nə ŋkul zə mpwó-kugú, təw tām bulú, ŋkí nə ηgwúm kúwó ashúshwóógú, təw mán mə ləm.

³⁶ Sásúlágá nə a zég məseegya, zə kwey bí ígwád.

³⁷ Sâ mə ηgə jaaw bí ga, jisə shú buud bēsh. Jigá ŋkasó!»

14

Shwushwaga á shwiy mə Yésus

(Mat 26.1-13; Luk 22.1-2; Yuá 11.45-53; 12.1-8)

¹ Nə ndeé, í á lúg mwôw məbá nə *Páska nə zan bwə á də də ibuléd yâ kú nə *ləvur yí í bwəmag. Milúlúú myâ ofada nə *Oyígali ó məcɛɛ bwə á ηgə sə məzhíf nə bwə bii Yésus məkəŋúd, bwə gwú nyə.

² Nəcə bwé á ngə nyímbula ná: «Shé ajélayé nə bií nyə baan lú zâḥ, ḥkwanḡá buud bwé á bá sá ícucu.»

³ Yésus nyə á ka bæ Betanî Shímun á zúzaamé dí njów. Ngwól múdá mbíd fúfuundú *alubátrə* mú shísh wé Yésus. Fúfuundú jəḡḡ í á bæ lwándúlá nə labínda álal-kus. Bwé də sá labínda jəḡḡḡ nə mikḡḡlá mí nâr†. Né ndeé, bwé ngé də, mudá wəḡḡḡ mú búgə fúfuundú lúú, shwu Yésus labínda lúúd.

⁴ Bóólúgá búúd bwé á bæ cínḡḡ wá, bwé mú gwág bôw, bwé mú ngə lás mpədúgá nyāḥ ná: «Wúga mbií yúúdúgú wé jí?»

⁵ Í mbəm jəla ná bwé kusha labínda ni odanarí mitəd milóol, bwé kwíind mímbúmbúwá nə ndí.» Bwé mú bul jum múdá wəḡḡḡ.

⁶ Yésus mú cí nə bwo ná: «Bídúgá nyə ná shεε! Jí bí ngé lúg nyə lám ntúni yí? A mə sá mə jəḡḡ sóólúgú.

⁷ Binḡḡ mímbúmbúwá bí njul jwôw dēsh, bí bí nə ḥkul sá bwo mənɣwa ja jēsh bí mə cεεl yí. Nji sənḡḡ bí sá ábúlé ji mwôw mēsh.

⁸ Mudá éga mə sá bímbí nyə ámə kwag yí. Nyə mə bwey gwáágulə mə labínda nyúúlúd, shú mэдulya mām.

⁹ Búbólé, mə jaaw bí ná, kál jēsh bwé bá cúndə Jəḡḡ Kéel ga shí nyēsh dí yí, bwé bá námé də jaaw sá múdá éga mə sá mə yí, buud də téduga nyə.»

*Yúdas mə kusha nə Yésus
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)*

14:3 Luk 7.37-38 * **14:3 alubátrə:** Nyə á bæ dúl váál kwóógú, bwé á də mə ifúfuundú í bwíl nə ndí yí. † **14:3 nâr:** Kḡḡlá wəḡḡḡ í də mpə námé nda ntanḡa.

10 Nə ndeé, Yúdas Iskariyôt, ηγwól múúd á gwoonɣ *ómpwíin wûm nə óbá, músə kə dágya nə milúluú myâ ofada ná a ká kusha bwo nə Yésus.

11 Nda bwé á gwág ntó ná, bwé mú gwág nywa. Bwé mú kaag ná bwé é yə nyə *mwaanê. Yúdas músə zə sɣ fwámé fwála á jí nə ηkul sá ná bwé bííg Yésus yí.

Yésus bánôη ompwíin bé bwé sá Páska

(Mat 26.17-29; Luk 22.7-20; Yuá 13.21-30)

12 Jwôw lú *Páska *Oyúden í á ka jê. Jwôw dɔonɣú wé bwé á dɔ cígə ncwəmbɛ Páska, í njúl námə jwôw á shúshwóogú á zan ibuléd yâ kú nə *lævur yí. Ntó wé *ompwíin ó Yésus bwé á zə jí nyə ná: «Jáyé kúl wó céél ná sá kág kwísha wo dína Páska yí?»

13 Yésus mú lwâm ompwíin bé óbá, nyə nə bwo ná: «Kəgá ηgwála! Bí é bwəma nə ηgwól múúd, a ηgé ηkêny káágə məjúwó. Bi ó bɛ nyə!

14 Njów nyə é kə nyíi yí, bí ci nə amádí njów ná Yííguli má ci ná wo lwóg sá kúl bánôη ompwíin bé bwé é də dína Páska yí.

15 Nyə e lwágulə bí fúm ánúnî njów á gwówád, í njúl kwambulá. Cínonɣ wé bí é kwísha shé zan Páska yé.»

16 Ompwíin bwé mú kə jé ηgwála, kə kwey ísâ byêsh mbii nyə á jaaw bwo yí. Bwé mú shîn kwísha dína Páska.

17 Ja kugú í a bii shí yí, bánôη *buud ɔ lwámá bé wûm nə óbá bwé mú jê.

18 Ntó, bwé ηgə də, Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbáélé, má jaaw bí ná, ηgwól múúd á na bídí, shénónɣ ηgé

də wa yé, nyə é kusha nə mə.» ¹⁹ Ompwíín bwé mú gwág sâ jɔɔŋgâ cey lámúd, bwé mú ŋgə jí nyə ŋgwúd ŋgwúd ná: «Ye jísə mə?»

²⁰ Nyə mú bɛsa nə bwo ná: «Jísə ŋgwúd á bí buud wúm nə óbá, nyɔɔŋg sɛná ŋgə juwo məbwê shúyá ŋgwúd dí yé.

²¹ *Mwân mə Múúd nywáá, nyə é kə námə nda jísə bwey bə cilyá shú dé dí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé; í á yida nywá bul jəla ná muud wɔɔŋgâ kú byél.»

²² Bwé ŋgə də ntúni, Yésus mú ŋwa bələd, yə Zembî cúncésh ná ndéé, a mú fɛy bələd, yə ómpwíín bɛ. Nyə nə bwo ná: «Ŋwagá, bí dág. Nyúul nyâm wə ga.»

²³ Mpúsə na, nyə mú ŋwa bálá wáan, yə Zembî akíba, nyə mú kala bwo. Bêsh bwé mú ŋgul.

²⁴ Nyə mú ci nə bwo ná: «Məcií məm wə mənɪ, məcií mə sɔ, mə zə shwɪy shí, zə cé búúd ŋkí bulya má.

²⁵ Bábólé, mə jaaw bí ná, mə abúlé ná kwo ŋgul wáan ni, kə wósɔs ja mə bá ŋgul ncuncúmbə Faan mə Zembî dí yí.»

Pyêr nyə é kúlya Yésus

(Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yuá 13.37-38)

²⁶ Bwé mú ka sey Zembî isusa i gúmə ná ndéé bwé músə kyey kə *Mbáŋ wəolivyê dí.

²⁷ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bí e lánɣwo búgəd nəcé mə. Sâ jɔɔŋgâ wə jísə cilyá Kálaad Zembî dí yí ná: “Mə é nyífə mbaagələ itəw, incwəmbɛ í sɔɔnz í mú shín ciima.”

28 Nji, ja má bá gwûm yí, mæ bá tééd kə Galilê, bí kə bá kwey mæ nûŋ.»

29 Pyêr mú ci nə né ná: «Tεεm bæ ná bóólúgá bēsh bwá lánɣwɔ búbád nəcə wo, mεε mæ abúlé bwεε lánɣwɔ.»

30 Ntó wá Yésus mú ci nə né ná: «Búbále, má jaaw wo ná, wo e kílya mæ ija ílól búlú gaád, ηɣwúm kúwó kú fwo kwáág ja áβεê.»

31 Pyêr mú nyiŋgə kə shwóg, mpu báásulə ná: «Tεεm bæ ná í wós ná shwá yág shwiy ηɣwúdâ, mæ kú bwεε kílya wo». Bóól *ómpwíin bēsh bwá mú námá ηgə ci ntó.

Yésus má jəgɔla nə Zembî Getsemane
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Ná ndéé, Yésus bənŋη *ómpwíin bé bwá músə kumə kúl bwá də jŋw ná Getsemane yí. A mú ci nə bwo ná: «Jigá wa shí, té má kó sá májəgɔla yí.»

33 A músə jŋw Pyêr, nə Zhâk, nə Yuánes, bənŋη bwá mú kə kóómb shús. Yésus mú ηgə bæ kú ná gwáduga lám ná shεε, mbəəm í ηgə shwiy nyə nyúúlúd.

34 Nyə nə bwo ná: «Lám wúsə mæ nə məcəy ki mæ é yə. Jigá ηkasá wa shí.»

35 A mú ηwá shísh shwóg, kə wusə nyúúl shí mbúbudî. A mú jəgɔla nə Zembî ná, ηkí jí nə ηkul bæ ntó, a kándug nyə baan lú məcəy nə ífwaas ni shwóg-shwóg.

36 Nyə ná: «Abba! Pupa! Sâ í ádé káád wo. Yílúg mæ bálá məcəy ga! Tεεm bæ ntó, í kú bæ nda má céél ná, nji nda wó céél ná!»

37 Nyə mú wəəl shí, zə kwey ompwíín bé ólól ígwéd. Nyə nə Pyêr ná: «Shímun! Wo ηgə bále kə gwéd í? Wo cugé nə ηkul ji ηkasá təə nji wəla ηgwúdá?»

38 Jigá ηkasá, jəgəla nə Zembî, bi bəg kú biil məbwəbálánád. Lām wúsə nə yéesh mə kyéy jə kuú njəənd; nji nyúul í cugé nə ηkul kwag kuú njəənd wəəηg.»

39 A mú nyiηgə shísh shwóg, kə nyiηgə jəgəla nə Zembî, mbií nyə ámə fwo jəgəla yí.

40 A músə nyiηgə zə ómpwíín bé dí, zə námə nyiηgə kwey bwo ígwéd nəcé mísh mə á ηgə ntámb bwo, bwə kú ná mpu sâ bwə bí nə ηkul jaaw nyə yí.

41 Ja álél nyə á nyiηgə zə yí, nyə á ci nə bwo ná: «Ja gaád, mpugá kə gwéd, bí woga! Í mə shín. Baan í mə jê. Bwə zə kəenzh *Mwân mə Múúd məbwə mə ósól ó məbôw dî.

42 Tówəgá, sə kyéyug. Muud mə kusha nə mə ó zág yé.»

Bwə bii Yésus

(Mat 26.47-68; Luk 22.47-55, 63-71; Yuá 18.2-24)

43 Yésus ηgə ná lás ntáni, seegya ná, Yúdas nyə á bə námə gwooηg *ómpwíín wûm nə óbá dí yé mú cúwo, a ηgə zə nə məma kínda búúd, bwó nə ikafwεε nə məbálə. Milúlúú myâ ofada, nə *Oyígəli ó məcéε, nə ocúmbá buud wâ ləəm wə bwə á nti bwo.

44 Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə a bwey kwambələ nə buud óni ná: «Muud mə é kə fúlal, sə sənya mímpu yé, nyə wə éne, bi ó bií nyə, bi ə ké ná nyə kú wúya.»

45 Námə nji Yúdas nyə á cúwo yí, nyə a cə kə nji wə Yésus, nyə nə né ná: «*Rabi!» A mú fúlal nyə.

46 Buud óni bwá mú ntâg kɔ Yésus, bwá mú bií nyə.

47 Nji, ηgwól múúd gwoonɔ mə Yésus má wéem kafwεε jé, taad ηgwól sóol məsáal mə Ajəláci á ofada, í mú sám̄b nyə lwê.

48 Ná ndéé, Yésus mú zə ci nə buud óni ná: «Bí ηgə zə nə ikafwεε nə məbáalə zələ bií mə, mə jisə zhilηηgaanó?

49 Nɔgáá né shé á də bə jwôw dêsh kúl ηgwúd, mə ηgə jíɔguli buud *Luη má Zembî dî, bi kú séém̄b mbwê ná bi má bií mə. Nji bi má bií mə ja gaád, shú ná sâ jí cilyá Kálaad Zembî dí yí í bwám̄ag.»

50 Ompwíin bêsh bwá mú myaas nyə, bwá shîn fúndə.

51 Wúl shwanzó í á ηgə bɛ nyə mpúsə, í njúl nji nə *sanda nyúúlúd. Nda bwá á ηwá námé bií nyə ná,

52 a mú bíd sanda yé, túb shushwáás.

53 Bwá mú kə nə Yésus wá Ajəláci á ofada. Milúlúú myâ ofada, nə ocúmbá buud nə *Oyíguli ó mácéε, bêsh bwá mú kə sεεηgya cínəηg.

54 Pyêr nyε nyə á ηgə bɛ bwo shwóg-shwóg ná ndéé kə wós nún̄ luη. A mú kə ji shí, bənôη bíl ífulish, ηgə gwáalə kuda.

55 Té ni, milúlúú myâ ofada, bənôη *Gwoonɔ ósémye ó mílású wâ Zembî jêsh bwá á ηgə sɔ njagé bwá jéég nyə ná ndéé bwá gwú nyə nə ndí yí. Nji, bwá á shíéḡ kwey.

56 Ncúlyá buud bwá á ηgə búgə nyə milású, nji isâ bwá á ηgə ci yí í kú ηgə bwəma.

57 Ntó, bósól búúd bwá mú t̄w otátəlí, zə búgə nyə ná:

58 «Sá á gwág a ηγέ ci ná, nyə e búgə *Mpáánzá Zembî búúd bwá á lwɔ nə məbwê ga. Ná ndεέ, nyə é shumə Mpáánzá íshús nji mwów málól, nyân í kú bæ ná məbwê má búúd wə má shúmə.»

59 Nji bwá á tεem ci ntó, milósú myán mí á shígé bwəma.

60 Ntó, Ajəláci á ofada mú tōw tútəlí mísh má buud ónííd, a mú jí Yésus ná: «Wo abésáyé búúd óga sâ bwá ηγə bwaagulə wo ni?» Yésus njúl nji kál-kál, kú bęsa tɔə sâ.

61 Ntó, Ajəláci mú nyiηgə jí nyə ná: «Ye wo ji *Kríst, *Mwân má Zembî sá ηγə gúmal yé?»

62 Yésus músə bęsa nə nyə ná: «Mə jisə nyə. Ntó, bi é dúg *Mwân mə Múúd njúl shí mbwê mənɔwúm má Zembî á ηkul nyêsh dí, bi mə bá námá dúg nyə, a ηγə zə míηkúdúd.»

63 Ajəláci músə nyaa míkáándá, nyə ná: «Jí shé má kwo sɔ owúshined yí?

64 Biméfwó bi má gwág nda á má *lās nə Zembî bwaasúlə mpu ná. Bi mə dúg ná ji?» Bêsh bwá mú sámb ná á jəlá nə yə.

65 Ná ndεέ, bóólágá búúd wâ cínəηg bwá mú tééd ηγələ sey nyə məntənd mpwóómbúd, bwá cęxlə nyə sâ míshúd, ηgə wá nyə íkúda, bwá ηγə ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo ji *muud micúndá, jaawug sə muud nyə ámə yíd wo yé.» Ifulísh í mú ηgə tí nyə məmpóónz.

Pyêr mə kályá Yésus

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yuá 18.25-27)

14:58 15.29; Mat 26.61 **14:61** Yésus njúl nji kál-kál: Iza 53.7; Mak 15.3-5 **Mwân má Zembî:** 15.39 **14:62** Dan 7.13; Mat 22.44; 24.30; Mak 13.26; Luk 21.27 **14:63** Mat 26.65 **14:65** Iza 50.6; 53.5; Luk 7.16

⁶⁶ Pyêr njúl na shí, mbaadó di, seegya ná ηgwól múdá má d̩ s̩y w̩ Ajəláci á ofada mú wós̩s.

⁶⁷ Nyə mú yag Pyêr ηgá gwáalə kuda, nyə dág nyə ná figá-figá. Nyə nə né ná: «Wo éga! Wo á bə námá gwoon̩g má Yésus muud á Nazarêt d̩i.»

⁶⁸ Pyêr mú kílya nyə, nyə ná: «Mə ampúyé, mə agwágé s̩ə gwáméfwó wó ηgá c̩eɛl ci yí.» Ntó, nyə mú wú cín̩on̩g, cúwo tón̩, kə fúm í á bə mb̩é dí koogá yí, ηgwúm kúwó mú kwáág.

⁶⁹ Mudá w̩on̩g mú nyin̩gə dág Pyêr cín̩on̩gá, nyə nə buud bwé á bə nyádí koogá wá nó: «Muud éga jisə muud á gwoon̩g jáη.»

⁷⁰ Pyêr mú nyin̩gə kílya. Kú bwey ná, buud bwé á bə cín̩on̩g wá, bwé mú nyin̩gə ci nə Pyêr ná: «Jisə búbálé ná wo jisə muud á gwoon̩g jáη, nəcé wo jisə námá múúd á Galilê.»

⁷¹ Pyêr mú kílya nyə nə məma ηkaané, nyə ná: «ηkí má bw̩in̩g ij̩ó, ηkwaal nə mə. Mə ampúyé múúd bí ηgá ci éne.»

⁷² Cé nə cé, ηgwúm kúwó mú kwáág ja ábeê. Pyêr mú téduga s̩ə Yésus nyə á fwo ci nyə yí ná: «ηgwúm kúwó kú fwo kwáág ja ábeê, wo e kílya mə ija ílól.» A mú cw̩il nə yê.

15

Yésus tal k̩ədud wá Pilât
(*Mat 27.1-2, 11-31; Luk 23.1-5, 13-25; Yuá 18.28-19.16*)

¹ Mán m̩əl̩m, ná námá mpámán mpámán, milúlúú myâ ofada, nə ocúmbá buud wâ l̩om, nə *Oyíguli ó m̩ác̩c̩ɛɛ nə *Gwoon̩g ósémbye ó m̩íl̩sú wâ Zembí bwé mú seɛn̩gya ná bwé zó s̩ám̩b l̩ású má

Yésus. Bwé mú wóolə Yésus mənəkəda, kə cwámbulə Pilât.

² Ntó Pilât mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwû *Oyúden?» Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Wo mé ci ɔni.»

³ Milúlúú myâ ofada mí mú ηgə bul búgə Yésus lósú.

⁴ Pilât mú nyingə jí nyə ná: «Fwog dúg bímbí milésú bwé ηgə búgə wo myá. Ná wo abésáyé?»

⁵ Yésus kú bəsa təə ciyá. Pilât mú káam.

⁶ Pilât nyə á dɛ bə ná, ja jêsh zâη nyísó yí, a bíd mbwug ηgwúd, wəɔηg ləəm í ámə gwáámb nyə yí.

⁷ Í á ka bə, ηgwól múúd nə jíné ná Barábas bənôη bóól búúd bwé á sá nə buud bwé sáág miηgáádé nə ijwû, bwé gwú múúd cínəηg, bwé mú ka kə mímbwugɛd.

⁸ Ntó, áncuncuma buud mú bád mbún í dɛ kə mpáánzə milésú yí, kə jí Pilât ná nyə sáág bwo sâ nyé dɛ bwey sá nə ηkəndí yí.

⁹ Pilât mú jí bwo ná: «Ye bi mé jii ná mə bídúg bí Njwû Oyúden?»

¹⁰ Nyə á ci ntó nəcé nyə á bwey mpu ná milúlúú myâ ofada mí ηgə kusha nə Yésus zhíηúd.

¹¹ Ja Pilât mé jí bwo ntúni yí, milúlúú myâ ofada mí mé shwúguli ləəm ná Pilât bídúg Barábas.

¹² Pilât mú kwo jí bwo ná: «Ká mə sáág nyəɔηg bí ηgə jôw ná Njwû Oyúden yé ntudɛlê?»

¹³ Bwé mú nyingə kîm gwów-gwôw ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí!»

¹⁴ Pilât mú jí ná: «Dáyé bôw á mé sá yí?» Bwé mú kwo kîm gwów ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí!»

15 Nda Pilât nyə á cæel cweel læm mpimbə ná, nyə mú bíd bwo Barábas. Nyə lwâm búúd ná bwə fyámáság Yésus milwón. Nyə mú yə bwo Yésus ná bwə kág bwambulə nyə kwolós dî.

16 Ozimbi bwə mú kə nə Yésus lunj mə Pilât dí cwû. Bwə mú seɛŋg ózimbi bēsh cínəŋg.

17 Bwə mú bwééd nyə káándá ícî atítî. Bwə ŋwa kwoolú íbiin-bíin, lwə *tûm gúmá, jil nyə lúúd.

18 Bwə mú ŋə báda nyə məbádá mə cóógú ná: «Yé Njwû Oyúden, sá ŋə báág nə wo.»

19 Bwə mú nyífə nyə mbwu lúúd, sey nyə məntənd, bwə ŋə kúd məbwón shí nyédí mp-wóombád nda bwə ŋə yə nyə gúmá.

20 Ja bwə mə shîn cágulə nyə ntáni yí, bwə mú yíl nyə káándá ícî atítî, bwééd nyə mikáándá myé, bwə mú kə nə nyə, kələ bwambulə nyə kwolós dî.

Bwə bwambulə Yésus kwolós dî

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yuá 19.16-24)

21 Bwə ŋə kə ntáni, bwə mú bwəma nə ŋgwól múúd ŋə wú ífambá, Shímun, muud á Sirên, sóŋgú mə Aləguzándrə bá Rúfus. Bwə mú yímbuli nyə ná nyə ŋkényug Yésus kwolós.

22 Bwə mú ŋə kə nə Yésus kə jé kúl bwə də jôw ná Golgota yí. Jínə dəŋg í kə ná «kúl á bwundú lúu».

23 Bwə mú ŋwá yə nyə wáan fulá nə mîr* ná a ŋgúlug, a mú ban.

15:15 10.34 15:17 Luk 23.11 15:18 Mat 27.11 15:19 14.65

15:21 Rom 16.13 * 15:23 mîr: Nyə á bæ mól mákúl mə líí bwə á də sá bóól ólabinda nə míl mímyudú nə ndí yí. Wo é kwey féél-féélí yé ŋkow á oféél-féélí ó íciyá dî.

24 Bwá mú bwambulə nyə kwolós dí, bwá mú wusə mpaambé né bwá kawula míkáándé myé, muud yêsh á gwoonɔŋ jáŋ bæ nə kəw.

25 Bwá á bwambulə nyə kwolós dí, jwôw í mú mabaan ibuu mâ mpúmán mpúmán.

26 Bwá á cilə cwoomb bwá á gwú nyə nə ndí yí nyádí kwolós di né «Njwû *Oyúden wá éga».

27 Bwá á bwambulə nyə kwolós dí, bənəŋ izhilunɔŋaané íbá, jíga jé kwolós dí Yésus dí mbwə mənɔwum, jíga jéd nyádí mbwə məkóól.

28 †[Micilyá mí Kálaad Zembî mí á bwəma ná: «Bwá á lɔ nyə gwoonɔŋ izhilunɔŋaad.»]

29 Buud bwá mú nɔŋə lɔ cínɔŋ, bwá nɔŋə lwíy nyə, bwá nɔŋə sagusə milúu nə məzɔwámá. Bwá nə né ná: «Né wo wá éga! Wo muud ji nə nɔkul búgə *Mpáánzə Zembî ná ndeé wo kwo sá nji mwów málóól shumələ nyúl yé,

30 cugug woméfwó, shulág, wú kwolós nííd».

31 Milúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó máceɛ bwá mú námə nɔŋə cágulə nyə, bwá nɔŋə ci bwámé nə bwámé ná: «Nyə á du cug buud oshús, nji a káád cugúlə nyáméfwó.

32 Yé *Kříst Njwú-buud á *Izəɔyêl! shuləg shí kíkidíga, sé dúgúg ná, sé ka *búgula wo». Tεem bæ búúd bənəŋ bwá á bæ íkwolós dí wá, bwá á nɔŋə námə lwíy nyə.

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yuá 19.28-30)

33 Yídúgú í á ka shila shí nyêsh ná nɔkwed, tééd tólóg

15:24 Sòm 22.19 15:26 Mat 27.11 15:27 Iza 53.12 † 15:28
Míl micilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íni. 15:29 Sòm 22.8; 109.25

15:29 14.58 15:32 Mat 27.11 15:33 Amo 8.9

dí kə wósós mǎwəla mǎlól mǎ mǎpwó-kugá.

³⁴ Mǎwəla mǎlól dí, Yésus mǎsə kǐm nə ŋkulû ná: «Eli, Eli, *lemá sabakutáni?*» Ntó má ká ná: «Zembí waam, Zembí waam, wó myaas mǎ ná jí?»

³⁵ Ja bósól búúd bwé á bə cínəŋg wá bwé á gwág ntó yí, bwé ná: «Gwágá, a ŋgə jêw Eli.»

³⁶ Ngwól múúd mú tí kálá, kə ŋwa eponzh, juwo mǎlwəg má ábibyenzhú dí, a fəen shwóg lú lííd. A mú kənd ná Yésus ŋgúlug. Nyə ná: «Bwándúgá! shé fwógá ná dúg jíni, ŋkí Eli nyə é zə shul nyə shí.»

³⁷ Yésus mú ntəg kǐm nə ŋkulû, a mú jímal.

³⁸ Seegya ná mǎmá *sanda í á də kaləwo *Mpáánzə Zembí yí í mú sɛel tǎtám ná cǎŋ wú gwôw wósós shí.

³⁹ Lúlúú ízimbi í á bə Yésus dí shwóg yí mú dúg mbii Yésus nyə á jímal yí, nyə ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə *Mwân má Zembí.»

⁴⁰ Bósólúgá búdá bwé á bə cínəŋg bwé tál shwóg-shwóg ka də dúg. Mariya á Magúdála, nə Mariya nyəŋgú má Yózes bá Zhâk á ntombú, zə kɛel Salúma, bwé á bə gwoŋg búdá jəŋg dí.

⁴¹ Budá bəŋgú bwé á də sêy nə Yésus ja nyə á bə Galilê yí. Bósólúgá búdá ŋkí bulya bənónj bwé á bád zə Yurúsəlem wá, bwé á bə námé cínəŋg.

Bwé ká dəl Yésus

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yuá 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Ngwól múúd nə jíné ná Yóseb, muud á Ari-matê, nyə á bə námé gwoŋg mílúlúú myâ ləəm dí. Nyə á də bwánd Faan má Zembí. Jwôw dəŋgú, kugá í mú ŋgə bii shí, baan bwé də kwísha ísâ yá

Sábaad‡ yí, Yóseb wəəŋgû mú kə nə ɪŋkáj wə Pilât, kə gwáám̄b mbimbə mə Yésus.

⁴⁴ Nji Pilât nyə á gwág ná Yésus má lɛelú yə yí, a mú bul bî. A mú jŋw lúlúú ízimbi, zə wám̄bulə ŋkí Yésus má ŋwá bwey yə.

⁴⁵ Ja á má shîn gwág mpɛsá má lúlúú ízimbi yí, a mú magulə ná Yóseb kэг ŋwa mbimbə.

⁴⁶ Yóseb mú kə kusə ndómbó áfufumá, nyə kə shul mbimbə shí, wóolə wo ndómbó wəəŋgúd, kə dul shwŋ dî. Bwə á lúmə shwŋ nyəəŋgú fifim mákwóogúd. A mú bíŋgal məma kwóogú, juwal shwŋ.

⁴⁷ Mariya á Magúdála bá Mariya nyəəŋgú mə Zhâk, bwə mú ŋgə mpu dág kúl bwə á dul nyə yí.

16

Yésus má gwûm

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-11; Yuá 20.1-2)

¹ Ja Sábaad má shîn yí, mpwó-kugú shí, Mariya á Magúdála, nə Salúma, nə Mariya nyəəŋgú má Zhâk, bwə mú kə kusə ólabínda ná bwə bá kə gwáágulə mbimbə mə Yésus.

² Ná ndɛé, jwŋw shwéndɛ má dú tɛéd yí, bwə mú kə wós shwŋ dî ná námə mpámán mpámán, lúú jwŋw í ŋgə kúnəw cwíil.

³ Bwə mú ŋgə jî bwámé nə bwámé ná: «Zə nyə é kə bíŋgal shé kwóogú dúsə shwŋ dî yí?»

⁴ Bwə ka bân mísh, bwə mú dág məma kwóogú ni í mbwúg koogú. ⁵ Bwə mú nyíi shwŋ dî, kə kwey wúl shwanzá í njúl njínjilí, kóómb á mbwə

‡ 15:42-43 Jwŋw lə Sábaad í á d̄ bə, tɛéd mpwó-kugú shí á jwŋw lú fláadê, kə jó kugú á súsaađê. Oyúđɛn bwə á shigé d̄ sɛy jwŋw d̄əŋgúd.

mæncwûm, nyə nə mikáándó mí áfufumá. Bwə mú bul gwág ifwaas.

⁶ Shwanzó ni mú ci nə bwo ná: «Kúgá fúndə! Bí ngə sọ Yésus, muud á Nazarêt bwə á bwambələ kwolós dí yé! A cúgé wa, a mə gwûm. Dugá kúl bwə á bwíng nyə yí.

⁷ Ná ndéé, lɛɛlɛgá kə, kə jaaw *ómpwíin bé nə Pyêr ná a mə kə shwóg, kə bwánd bí Galilê. Nûŋ wə bínŋ bí é dúgya yé, námə nda nyə á bwiing bí ná.»

⁸ Ntó, bwə mú wɛɛnzh wú shwoŋ dí bwə ngə lilya, milám kú bə ná shɛɛ; í mú sá ná bwə nda jaaw təə muud.

Yésus mə lwóya nyúul

⁹ * [Yésus nyə á gwûm mpámán mpámán a jwôw lá shwéndɛ. Nyə á ka tééd lwóya nyúul wə Mariya á Magudála, mudá nyə á yíl məjamb zangbá yé.

¹⁰ Mudá wəŋgú mú kə jaaw buud ó gwoŋg ɔ Yésus sâ jəŋgú, nəcé bwə á bə nə məcɛy milámád, bwə ka ngə jii.

¹¹ A mú ka jaaw bwo ná Yésus mə gwûm, nyə shí námə dúg nyə nə mísh mé. Nji, nyə á tɛɛm jaaw bwo ntó, bwə á shígé magələ.

¹² Mpúsə na, bóól ómpwíin bé óbá, bwə ngə kə bwədí kwáádá, nyə mú lwóya bwo nyúul nyé wúl mbii shús.

¹³ Buud obá bəŋgú bwə mú nyiŋgə nə mpúsə, kə jaaw bəŋgú ómpwíin bwə á lágə Yurúsəlem wá, bəŋ námə nji məshwán.

¹⁴ Gúl ja shús, Yésus mú nyiŋgə lwóya nyúul nyé ómpwíin wûm nə ngwúd dɛ, bwə ngə də. Cínəŋg a mú

16:6 8.31 **16:7** 14.28; Luk 24.34 * **16:9** Míl micilyá mí ayág mí cugé nə impánzə tééd 9 kə kumə 20.

jum bwo nəcə bwé á shígé *magulə kéel búúd bwé á jaaw bwo né a má gwûm shwoŋ dí yí. Bwé á bæ ŋkí lal mílâm.

¹⁵ Nə ndeé, a mú ci nə bwo ná: «Kəgá shí ga nyêsh, bi kág cúndə Jɔɔɔ Kéel, muud yêsh gwágúg.

¹⁶ Nyɔɔŋg má bá *búgula, bwé juwo nyə yé, nyə wə má bá *dúg cug yé. Nyɔɔŋg mə bá bæ kú búgula yé, nyə bá bwəma nə intúgúli yâ kandugə.

¹⁷ Ntó, bɔɔŋg bwé bá búgula wá, bwé bá də sá *məshimbá: bwé bá də yíl búúd məjamb jínə dáámud, bwé lás mákəl məshús,

¹⁸ bwé bii ónywâ nə məbwâ. Ŋkí bwé dá gwoog, sâ kú sá bwo. Bwé kéel mimbəl məbwâ, mimbəl myɔɔŋgú mí yâl.»

Yésus mə ká gwôw

¹⁹ Ja Yésus má shîn lás nə bwo ntáni yí, a mú ŋkâŋ kə gwôw, kə ji mbwê məncwûm má Zembî dí.

²⁰ Nə ndeé, *ompwíin bé bwé mú nyiŋgə, kə ŋgə cúndə Jɔɔɔ Kéel ikúl byêsh. Cwám̄ba Yésus nyə á də yə bwo ŋkul ísəy byáŋúd. A lwágulə nə minjígúlá myáŋ mí á bæ tútəlí nəcə bwé á də sá məshimbá.]

16:15 Mat 28.19 **16:16** Mis 2.38 **16:17** Mis 8.7; 16.17 *mákəl məshús*: Mis 2.4; 10.46; 19.6; 1Kr 14 **16:18** ónywâ: Luk 10.19; Mis 28.3-6 *yâl*: Mis 4.30; 5.16; 8.7; Zhk 5.14-15 **16:19** Mat 22.44
16:20 Heb 2.4

Kálaad Zεmbî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495